GENEL-İŞ

emek

onbeş günlük işçi gazetesi

Türkiye genel hizmetler işçileri sendikası yayın organıdır

TÜSTAV
Ahmet Açkın
Koleksiyonu

SAYI : 270 15 TEMMUZ 1976

DEVLET GÜVENLİK MAHKEMELERİ «SIKIYÖNETİMSİZ SIKIYÖNETİM» DEMEKTİR.

BURSA'DA ONBİNLER DGM ve FAŞİZME HAYIR DEDİ

İŞÇİ'den

öğrenecek ve bileceğiz çünki yarın yöneteceğiz

Ülkemizde dört siyasal gerici partinin oluşturduğu MC iktidarı, işçi sınıfımız ve çalışarak kazanan diğer emekçi halkımız üzerindeki baskı ve sömürü politikasını gün geçtikçe artırıyor.

Yurdumuzun yeraltı, yerüstü zenginliklerini ve işçi sınıfımızın emeğini ipotek eden yabancı parababaları ve şirketlerle, bu yabancı şirketlerin ortağı yerli parababaları (patronlar), tefeciler bezirgânlar ve büyük toprak ağaları, tüm emekçi sınıf ve tabakaları yani işçi sınıfı, topraksız ve az topraklı köylü sınıfını, şehirlerdeki esnaf ve zenaatkârlar ile memurları gün geçtikçe biraz daha fazla sömürmeye ve soymaya devam ediyor.

Patronların, tefecilerin, bezirgânların ve büyük toprak ağalarının kurdukları bu "bozuk düzen" ile dört "MC" partisinin kendi öz maddi ve manevi faydalarına hizmet anlayışı, işsizliğin pahalılığın, yoksulluğun tek sebebidirler.

Bugün, bu "bozuk düzen" i savunanlarla, dört MC partisi işsizlik pahalılık ve yoksulluğun tek sebebinin kendilerinin olduğunu gizlemek, gelişen işçi mücadelesini ve işçinin birliğini kırmak, "sendika kurma" "toplu sözleşme" "grev" "sendika seçme hürriyeti" ni ortadan kaldırmak için çeşitli oyunlar planlıyor yasalar çıkarıyor ve baskı tedbirleri getiriyorlar.

Bu sermaye sahipleri hemen herşeyi bilirler. Yemesini, içmesini, çalmasını, çırpmasını bilirler. İşçiye verdikleri parayı hangi yoldan cebe indireceklerini, bir fabrikanın yanına bir fabrika daha nasıl katacaklarını, neyin nerede nasıl kâr getireceğini bilirler. Düzenin çarklarını kendilerinden yana çevirmişlerdir. Bütün toplum bütün insanlarımız onlara çalışır. Hergün kendisi için yarattığı bu düzeni yaşatmak için yaptığı planlara bir yenisini ekler. Bilirler nereden ne alıp ne çarpacağını, bilerler.

AMA BİZ, İŞÇİ SINIFI OLARAK KENDİ KENDİMİZİ, KENDİ MÜCADELEMİZİ, GELECEĞİMİZİ BİLMİYORUZ.

— Paranın kıymeti her geçen gün azalıyor. Pahalılık hergün bir kat daha artıyor. İşçinin emekçinin ihtiyacı olan bir mala güç geçmiyor ki zam gelmesin. Toplu sözleşmeleerle alınan haklar hayatın pahalılaşmasıyla güneşe konulan buz gibi eriyor. Bu ne hikmettir deseler sebebini bilmiyoruz.

— Hiçbir derdimiz hal yoluna konmamış. Neresinden baksan hal keyf bozuk. Doğru dürüst bir ev yok, tadı ile bol etli bir yemek hayal, odun kömür işi karışık, giyecek bir dert. Çoluğumuz çocuğumuz nasıl okuyor nasıl okuması lâzım bu da bir dert. Hastane kapıları en çok bizlerle dolu, ciğerlerimiz pas bağlamış.

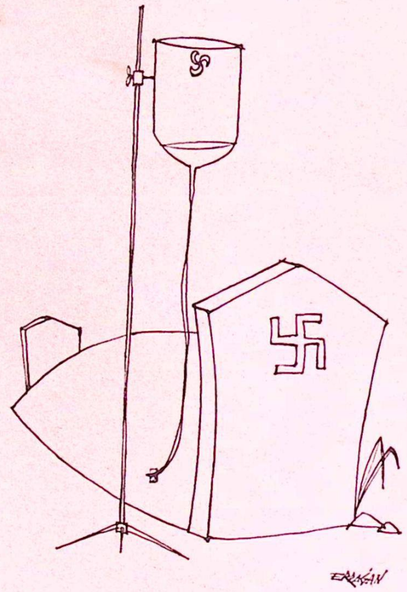

Sosyal Sigortaya verdiğimiz primler patronlara sermaye oluyor. Niçin geldik köyden şehire. İyi ve rahat hayat nasıl deseler sorsalar bilmiyoruz.

— Partiler vardır, nutuklar atılır, bol keseden vaadler verilir. Seçim olur seçilirler giderler gene düzen aynı. Vuranlar vurur, kıranlar kırar, soyanlar soyar. Yeter artık al sana verdim idareyi ne şikâyet ediyorsun durumdan deseler neyi ne yapacağımızı, neresini nasıl düzelteceğimizi bilmiyoruz.

— Bir yanda biz emeği ile alının teri ile geçinen insanlar, bir yandan parasına para katarak geçinen patronlar var. Bir yanda hayatın gerçeklerinden uzak perişan geleceğinden umutsuz bizler, bir yanda refah, geleceğinin hesabını iyi bilen mutlu bir azınlık. Bu ne alemdir. Nite tüm insanlık eşit ve refah olmuyor. Yok mu bunun çaresi deseler bilmiyoruz.

Oysa biz belediye işçileri, maden işçileri, dokuma işçileri, tren işçileri, otobüs işçileri, elektrik havagazı işçileri, fırın işçileri, inşaat işçileri biziz bu hayatı yaşatan, her yerde çalışan her yerde zenginlikleri güzellikleri yaratan biziz. Sokağın en güzelini biz süpürürüz, kanalın en iyisini biz yaparız, inşaatlarda en güzel yapılar ellerimizin ustalığında yatar. Demiri, bakırı, kömürü biz çıkarırız yeraltından. Pamuğu biz toplarız tarladan. Biz dokuruz kumaşları, biz yaparız buzdolabını radyoyu.

Burada artık durup düşünmek lâzımdır, arkadaşlar. Hayatı yaratan ayakta tutan ve sömürülen biz isek biraz daha düşünmek gerekiyor. Bilmediklerimizi, bilemediklerimizi öğrenmemiz gerekiyor. Bu düzenin bozuk yanını öğrenmemiz gerekiyor. Biz işçiler için en güzel toplum düzeninin nasıl olması gerektiğini bilmemiz gerekiyor. Verdiğimiz vergilerin kimlerin kasasına gittiğini bilmemiz gerekiyor. İşsizliğin pahalılığın yoksulluğun sebebini bilmemiz gerekiyor. Sömürünün kaynağını bulmamız, sömürüyü kaynağından kurutmasını bilmemiz gerekiyor. İşçiliği işçi sınıfının ne anlama geldiğini işçinin gücünün ne olduğunu bilmemiz gerekiyor.

Bunları bilmemizin tek yolu okumaktır. Kulaktan dolma lâflara itibar etmeden okumamız lâzımdır. Çok okumamız lâzımdır. Biz işçiyiz. Birlik olursak en güçlü biz oluruz. Ancak birlik içinde güçlü olarak hareket edersek bu bozuk düzeni temelinden söker atarız. Ancak birlik içinde güçlü olursak bizim üzerimizde oyun oynayan faşistlerle, patronlarla, idarecilerle başa çıkarız. Mademki biziz hayatı yaratan mademki biz olmazsak hayat olmaz, o halde biz yönetelim bütün işleri biz yapalım tüm kanunları bizim siyasetimiz en güçlü siyaset olsun. Bunun için okumamız gerekiyor işçi kardeşlerim.

Öğreneceğiz, bileceğiz çünkü yarın biz yöneteceğiz.

İLKER YILDIRIM
Ankara Temizlik Şubesi

GENEL-İŞ
TÜRKİYE GENEL HİZMETLER İŞÇİLERİ SENDİKASI
YAYIN ORGANIDIR

GENEL-İŞ EMEK
Basın Ahlak Yasasına uyar

GENEL -İŞ Sendikası adına sahibi
Abdullah BAŞTÜRK

Genel Yayın Müdürü
Ertan ANDAŞ

Sorumlu Yazışleri Müdürü
Depremer AĞCA

Basın Danışmanı :
İlhami SOYSAL

GENEL-İŞ EMEK'in bu sayısı GENEL-İŞ Basın Bürosunda hazırlanmış ve Dizgi, Filim, Baskı Doğuş Matbaasında yapılmıştır.

MERKEZ
Süleyman Sırrı Sokak 2/4
Telefon: 175459 - 175267
YENİŞEHİR
ANKARA

Sayı 270
Baskı tarihi :
19 Temmuz 1976
Fiatı : 50 Kr.

GENEL-İŞ EMEK'in bu sayısı 30 bin adet basılmıştır.

işçiyiz
güçlüyüz
toplumda
öncüyüz

«tüm çalışanların sendikal hak ve özgürlükleri» sempozyumu yapıldı

Sendikamız Genel-İş, PSI (Uluslararası Kamu Hizmetleri Sendikaları Federasyonu) ve Harb-İş'le ortak düzenlenen "TÜM ÇALIŞANLARIN SENDİKAL HAK ve ÖGÜRLÜKLERİ" Sempozyumu 5 - 9 Temmuz 1976 da Ankara'da yapıldı.

Bulvar Palas salonunda yapılan sempozyuma PSI Genel Sekreteri FRANKEN, İngiltere Kamu Teknik Hizmetlileri Genel Sekreteri C. COOPER konuk olarak katılmışlardır. T.M.M.O.B., TÜB-DER ve TÜM-PERKON'da gözlemci tartışmacı olarak katılmışlardır.

Sempozyuma konuşmacı olarak Prof. Mümtaz SOYSAL, Prof. Cahit TALAS, Prof. Muammer AKSOY, Doç. Dr. Alpaslan IŞIKLI ve İçen BÖRTÜCENE katılmışlar ve birer tebliğ sunmuşlardır.

Ertan Andaş açış konuşmasını yaparken

Sempozyum çalışmalarına 5 Temmuz günü Sendikamız Genel Başkan Vekili Ertan ANDAŞ'ın konuşması ile başlamıştır. Andaş Sempozyumun amacını belirterek konuşmasına başlamış ve **"Hızla değişen ve gelişen bir dünyada yaşıyoruz. Türkiye'de kamu kesiminde çalışanlar olarak eskiye nazaran daha fazla işbirliği ve dayanışma içinde olmıya mecburuz.**

Bu nedenle; Ülkemizde tüm devrimci kuruluşlar el ele vererek kamu kesiminde özgür sendikacılığı sağlamağa mecburuz" demiştir.

Andaş, konuşmasında dünyadaki uygulamaları anlatarak, batıda böyle bir sorunun olmadığını belirtmiş, bizdeki uygulamaya benzer durumun dünya'da bizimle birlikte birkaç ülkede olduğunu vererek. **"Bu özgürlükleri yeterince savunamayışımız üzüntü vericidir"** demiştir.

Konuyla ilgili olarak DİSK'in açık bir mücadele verdiğini belirten Andaş bu tür mücadeleyi diğer işçi kuruluşlarından da beklediğini belirtmiştir.

Sempozyum sonunda bir de ortak açıklama yapılmıştır. Açıklama özetle şöyledir :

1961 Anayasasının Türk çalışanına getirdiği sendikalaşma hakkının 1971 Anayasa değişikliği ile MEMURLARDAN geri alınışını, mevcut iktidarın işçileri siyasal kararlarla memur yapma eğilimlerini hep kendinden ve dayandığı eğemen çevrelerden olmayan herkesi susturma çabalarının bir sonucu olarak görmekteyiz.

Dört partili, beş yamalı siyasal iktidarın, emrinde olduğu eğemen çevrelere daha iyi hizmet anlayışı ile gençleri sokakta kurşunlattığı yetmiyormuş gibi "DÖNENİ VUR" emri çıkartan cinayet şebekesi şimdi de namluyu işçilere yöneltmiştir.

Amaç bellidir, kendilerine karşı olan ve demokrasiye sahip çıkmaya kararlı işçi teşkilâtlarını siyasal oyunlarla yetkisiz kılmak kendilerine bağımlı sendikalar türetmek, bunu başaramadıkları takdirde de tümüyle işçi haklarına da büyük kısıtlamalar getirmek.

Nitekim yeni suç ve ceza kuralları keşfedilmişcesine yeni bir kısım mahkemeler kurma gayretindeler.

Suçları bağımsız mahkemelerde yargılamak hukuk devletinin temel gereklerindendir.

Bağımsız mahkemelerimiza bağımsız Türk Hakimine güvensizlik neden;
Bağımlı Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurma çabalarına neden, üstelik parlamentonun çalışmasını engelleyerek ısrar neden,

O yoldan da özgürlüklere yeni kısıntılar, sendikal haklara yeni engeller düşünüldüğü apaçık ortada.

Can güvenliğinin ciddi şekilde tehlikede olduğu bir dönemde siyasal iktidarın sözde sosyal güvenlik Yasalarından bahsederek toplumu oyalama taktiğini, çalışanlar olarak iyi değerlendirmekteyiz.

İşçilerden kesilen sosyal güvenlik fonundan milyarlarca liranın eğemen çevrelerin hizmetine sunulduğu, hatta tahsil edilemeyen milyarlarca liranın eğemen çevrelerin hizmetine sunulduğu, hatta tahsil edilmeyen milyarlarca liralık prim borçlarının yaratacağı verimli ve ülke yararına yatırımların işsizliğe çare olacağından habersiz görünmektedirler.

Fakirliğin, geri kalmışlığın, pahalılığın, enflasyonun ve işsizliğin sorumluları ülkenin ekonomik sosyal ve siyasal yöntemini elinde bulunduranlar değil de sanki biz çalışanlar iktidardaymışız gibi sorumluluk bizlere yüklenmek istenmektedir.

Türk Harb-İş, Genel-İş, olarak örgütsel ayrılığımıza yasal statü farklılığımıza ve bazı düşünsel ayrılıklarımıza rağmen bu ortak girişimlerimizle başta sendika hakkı olmak üzere demokrasinin bütün unsurlarının hayata eksiksiz geçirilmesi mücadelesinde ÇALIŞANLARIN tek bir vücut oluşturduklarına dair somut bir örnek ortaya koymuş bulunuyoruz.

Bizi bölmek, işçiler arasına kanlı çatışmalara varacak derecede nifak tohumları ekmek isteyenler, bizim içimizde değil dışımızdadırlar.

Sendikal çağdaş toplumun temel unsurlarıdır. Sendikalar olmadan çağdaş toplum yaşayamaz.

Bu nedenle temel sendika haklarının kısıtlanmaması toplumun yararına olduğu kadar demokratik rejimin de gereğidir.

Sempozyuma katılanlar

Çalışanları işçi - memur diye ayıran görüşü reddediyoruz.

Kamu kesiminde çalışanların tümüyle sendika hakkına kavuşmasını, bunların sadece ekonomik mücadelesi için değil, aynı zamanda davetli partizan siyasal iktidar tasallutundan, memuru keyfi baskılardan kurtarmak, Devleti halkın hizmetine sokmak için de gerekli görüyoruz. Çalışanları işçi - memur diye ayıran siyasi görüşün de karşısındayız.

TÜM ÇALIŞANLARA ÖZGÜR SENDİKA HAKKI, GREVLİ TOPLU SÖZLEŞME HAKKI TANIYAN SİYASİ GÖRÜŞLE BÜTÜNLEŞMEYİ VE BÖYLE BİR PROGRAMA DESTEK OLMAYI DEMOKRASİNİN GEREĞİ VE VARLIĞIMIZIN GÜVENCESİ OLARAK GÖRMEKTEYİZ

Hükümetin; uluslararası düzeyde devlet adına atılan imzalara sahip çıkmamasını, son yıllarda örneğin 1975 yılında yapılan çalışanların sendika ve toplu sözleşme haklarının görüşüldüğü Uluslararası Çalışma Teşkilâtının Teknik Komite Toplantılarına katılmaktan bile kaçınmış olmasını kınıyoruz.

Başta TÜRK-İŞ ve DİSK olmak üzere Tüm Demokratik kuruluşları ortak işbirliğine çağırıyoruz.

Bu arada üyesi bulunduğumuz (PSI) dan da Uluslararası düzeyde girişimlerde bulunmasını bekliyoruz.

YORUM

«sıkıyönetimsiz sıkıyönetim»

Sermaye sınıflarının isteğiyle MC iktidarı Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği DGM yasasının yenisini meclislere getiriyor. DGM ile MC iktidarı iki şeyi amaçlamaktadır. Büyük sermayenin aşırı sömürü, aşırı kar ve aşırı baskısını pekiştirmek ,diğeri ise bu düzene karşı mücadele eden işçi sınıfı hareketini DİSK'i tüm ilerici örgüt ve kişileri olağanüstü mahkemelerde yargılanmak susturmak, ezmek ve böylece halkın bilinçlenmesini önlemektir .

DGM işçi sınıfını hedef almaktadır. Örneğin ücretlerini zamanında vermeyen işverene karşı bir eyleme girseler, sendikal toplantılarda işçi sınıfının çıkarları doğrultusunda veya mevcut yasaları eleştiren temsilci, sendika yöneticileri ve işçileri ve benzeri direnişte bulunan işçileri hedef almaktadır.

İşçi sınıfının özgürce düşünme ve örgütlenme hakkını yasaklayan TCK'nın 141 ve 142. maddelerinin daha sert ve süratli bir biçimde uygulanması DGM'nin en önde gelen amaçlarından biridir. DGM suçu ne olursa olsun emekçi halkımızı tüm ilerici kişi ve örgütleri yargılayacaktır. İşçi sınıfının eylemini destekleyen sözleri söyleyen ve yazan kişiler, işçi sınıfını destekleyen aydınlar, örgütler, emekçiler yargılanarak tedirgin edilecek ve susturulacaktır.

DGM siyasal iktidarlara bağlıdır .Yargıçlar siyasal iktidar tarafından atanmaktadır. Yargıçlık güvenceleri yoktur. Bu nedenle siyasal iktidara bağlıdır. MC iktidarı ve daha sonraki gerici iktidarlara bağlı olarak işleyecektir. Ayrıca DGM kurulduğu zaman bağımsız diğer mahkemeler yetkisiz hale gelecektir. MC iktidarı DGM lerini kullanarak işçi sınıfının ve emekçi halkın bilinçlenmesi doğrultusunda yapılan çalışmaları daha hızlı bir düzeyde ve anında bastırmak istiyor.

Bu nedenlerle DİSK ve bağlı kuruluşları DGM yasa tasarısının meclislerden çıkmasına karşıyız. En azından insan hak ve özgürlüklerini çiğneyen bu tasarıya tüm hukukçuların tüm ilerici demokratik örgüt ve kişilerin Demokratik ve Anayasal haklarını kullanmaya kararlı oldukları inancındayız.

DİSK konuyla ilgili olarak 9 Temmuz günü "Temsilciler Meclisi" toplayarak alacağı tavrı saptamış, ertesi günde 40 bin işçi Bursa'da DGM'ye ve Faşizme hayır demiştir. İşçi sınıfının yok olmasını amaçlayan bu tasarıya diğer işçi kuruluşları ve demokratik örgütleri bu tasarıya karşı Anayasal haklarını kullanacağına inanmaktayız. Bugün işçi sınıfına karşı alınan tavır yarın tüm ilerici kesimleride hedef alacağı unutulmamalıdır.

genel-iş emek

TARİHSEL BİR SEÇİM OLAYI / SEÇİM ÖNCESİ (1)

İtalya'da 20 - 21 Haziran günlerinde tarihin en önemli seçimlerinden biri yapıldı.

Tarihte kimi zamanlar, bir ülkede olduğu halde, insanlığın tümünü etkileyen olaylar olur, olgular meydana gelir. Bunlar, kendilerinden sonraki dünya gidişini temelde etkiler. Bu gidişe yön verir.

Çok eskilere kadar gitmeye gerek yok. Yeni zamanlara bakalım.

Çağcıl zamanları oluşturan olaylardan birisi ,1789 Fransız Devrimidir. Bunun etkileri, sonuçları, yalnız Fransa'ya özge kalmamıştır. Sosyalizmden önceki çağcıl dünyaya, geniş ölçüde yayılmıştır.

Çünkü 1789; eskiyen değerlere ve siyasal sisteme bir tepki olarak çıkmıştır. Kıvamına varmış olan bir yoğun gereksinmenin, bir olgunlaşmış istemin sonucu olarak gözükmüş ve gelişmiştir.

Eskimiş olan değerler, şurada toplanırdı :

İnsan ve toplumun bir hanedanın kuludur, bağımlısıdır, onların görevleri, bu hanedana itaattır, onların işlevi, bu hanedanın büyümesini ve mutluluğunu sağlamada hizmet etmektir. Kilise aracılığı ile, Tanrı onlara, bunu buyurur. Toplum hanedan merkezi etrafında kurulmuş bir sıralama, bir merdivenleşme düzenine sahiptir. En yukarda, soyluların soylusu olan hanedan... Sonra, derece derece kan soyluları... Bunlar eski derebeylerden gelirler. Krala yakınlıkları ve hizmet yoğunluğu oranında sıra ve yer alırlar. Ve bunların yanında da, kilise soyluları... Bunlar, kiliseye, hizmet yoğunluğu ve oranında sıralanırlar.

Böylece merkezli hanedan, onun etrafında derece derece kan ve kilise soyluları halkaları...

Bütün iktidar merkezdeki hanedanın en büyüğü olan kralın elindedir. Toplum merdivenleşmesinin üst basamaklarındaki kan ve din soyluları, kralın **"emretme hakkı"** nı kullanmasının aygıtlarını teşkil ederler.

Alt basamakta de **"halk"** vardır, **"insan"** vardır. İtaat eden olarak, merdivenleşmenin üst basamaklarındakilerin yaşamı için kullanılan olarak... Hak isteme, özgürlük dileme, hak ve serbestliği olmadan... Hele, bu halkın, iktidara katılması, iktidara ortak olması, iktidarı istemesi, söz konusu olmadan.

SOSYAL VE EKONOMİK GELİŞİM DURMAZ

Ama sosyal ve ekonomik gelişim durmaz. Yeldeğirmeni - sudeğirmeni - elçıkrığı biçimlerinden, mekanik araçlarla üretim yapma biçimlerine geçilmektedir. Kapalı köy pazarlarından kent pazarlarına, kentler arası pazarlara, ülkelerarası pazarlara gidilmektedir.

Bu yeni üretim yolu, topluma, yapısal bir evrim getirir : Kentleşmenin büyümesi ,ve, yeni bir sosyal gurup olarak burjuvanın doğup gelişmesi...

Bu; dinamik - açıkgöz - tüccarlaşma alanında çalışkan bir sınıftır. Bu nedenle boyuna büyür. İşini - kâr ve kisbini - boyuna daha büyütmek ister. Yalnız bunun için, gönenceye gereksinmesi vardır : Ticaret ve sanayiini, güven altında yapabilmek; elde ettiği mülkiyete güven içinde sahip olmaktır bu...

Bu nedenle, böyle bir çifte güven sağlamak için, kral ile birleşip derebeyleri yıkmıştı. Şimdi de, aynı çifte güvenceyi kraldan istemektedir. Bunun için kendisine, kuramcılar yaratmıştır. Kralın ve onun etrafındaki kan ve din soylularının karşısına, iki kuram yaratarak çıkmışlardır :

1) Kral, herşeye karışabilir, ama, ekonomik yaşama karışmamalıdır, üretim yaşamını, doğal yasalar, kralın yasalarından daha iyi düzenler.

2) Kral herşeye karışabilir ama insanın özvarlığına, onun gelişmelerine karışmamalıdır. İnsan, topluma gelirken, doğadan, birtakım hak ve özgürlükler ile beraber gelir. İşte kral, bunlara karışmamalıdır.

Fakat krallar durur mu? Etrafındaki soylular halkaları durur mu? Onlar, kendi soyluluk ayrıcalıklarını, ele geçirdikleri emir ve kumanda tekelini sürdürmek isterler.

İKTİDARIN MERKEZİLEŞMESİ

Bunu sağlamak için, burjuvaya ne düşer? Önceleri, kendisine ,kral gibi bir müttefik bulup onunla eylem birleşikliğine girerek, derebeylerini arıtmıştı ya; şimdi de, bir başka müttefik bulup, onunla birlikte, krallıkların iktidar merkezleş-

prof. bahri savcı

mesini, iktidar tekelini, ayrıcalıklar düzenini yıkmak düşer. Bunun yerine, kendisinin iktidarını ve düzenini getirmek düşer.

Bu nedenle, bu kez, halk kitlelerine seslenir : Sizinle birlikte insan hak ve özgürlüklerini getirelim. Yeni bir düzen kuralım. Bunda, size daha çok olanaklar sağlayalım : Özgürlük - eşitlik - mülkiyet - güvence (korkudan uzak yaşamalık) - adillik (devletten ve öteki guruplardan ekonomik baskı görmemelik) gibi... İşte, bütün 18. yüzyıl boyunca, halk kitleleri, bu yeni değerlerin, görüşlerin ve kurumların erdemleri, yararları ile doldurulmuştur. Bunlarla duygulandırılmıştır. Bunlarla düşünlendirilmiştir. Bunlarla coşkulandırılmıştır.

Ve 1789 Devrimi yapılmıştır bunlarla.. Halk kitlelerine bu ilkeleri getirmek üzere, krallıkların **"iktidar merkezleşmesi"** sistemi kaldırılmış, ayrıcalıklı basamaklar sistemi yıkılmıştır.

Böylece; Fransa'da olan bu devrim Fransa sınırını aşarak, Batı dünyasında şunları yaratmıştır :

i — Tüm ülke halkının, sosyal tabakalaşmaların üstünde bir **"ulus"** olgusunda bütünleşmiş sayılması,

ii — Kralın iktidar temerküzü yerine, bu ulus olgusunun sahip olduğu bir ulusal egemenlik örgütlenmesinin gelişi.

iii — Ulus egemenliğinde, gene ulusun bireylerine ait olan insan hak ve özgürlükleri ile sınırlanması;

iv — Uluslaşmanın da **"burjuva sınıfı"** ekseni üzerinde oluşarak, ulusa ait egemenliğin, burjuva aracılığı ile uygulamaya konması ve böyle işletilmesi;

V — Bu nedenle, bütün toplum olanaklarına sahip olan burjuvanın, ekonomiyi ve siyaseti kullanarak, bir kapitalist büyümeye kavuşması...

İşte 1789 Fransız Devrimi, insanlığın gidişine bunları getirmiştir.

1789'da kurulan ve kendi içinde burjuva sınıfı egemenliğini dönüşmüş bulunan kapitalist düzeninin, bu kez, halklaşarak, daha âdil bir toplum düzenine dönüşümü düşününü getirmiştir. Çünkü, kısa bir zamanda görülmüştür ki, üretimin gittikçe mekanikleşmesi, burjuva tekelini gittikçe arttırmıştır. Düzen içerde, gittikçe yoğunlaşan bir alt sınıflar sömürülmesi düzenine dönüşmüştür. Dışarda da; zayıf ulusların emperyalizmde sömürülmesi düzenine varmıştır. Bu nedenle kuramsal âdilliğini yitirmiştir. İşte şimdi, onun, halklaşması gerekir.

1839 - 1848 Devrimleri bunu getirememiştir ama, bunun bir siyasal devinim olması sorununu getirmiştir.

1917 DEVRİMİNİN GETİRDİKLERİ

Nitekim 1917 Rus Devrimi, bu zorunun sonucu olarak patlamıştır : 1789'un ulus soyut genel iradesi yerine; proleter sınıfının somut kollektif iradesini getirmiştir. Ulusun soyut genel iradesinin burjuva eliyle somutlaştırılması yerine, proleterin somut dikta egemenliğinin somut kollektif iradesini koymak istemiştir.

Bu görüşlerin eğriliği, doğruluğu tartışılagelmektedir. Hele adilliğin, bir dikta yolu ile sağlanmasına çok karşı gelinmiştir. Özellikle zamanımızda...

Ama bu devrimin etkileri de, bütün dünyaya yayılmıştır. Özellikle çoğulcu demokratik yapı ülkelerine...

1919 Türk devrimine gelince Bu da, etkilerini, halka - halka yayan bir devinim olmuştur. Birinci Dünya Savaşı sonunda yeryüzü ülkelerinin büyük bir bölümü, yeryüzü halk kitlelerinin büyük bir oranı; henüz uluslaşma evresine varamamıştır.

Uluslaşma olgusunu, kuram olarak ve başlangıç olarak 1789 Fransız Devrimi getirmiştir, ama onu, burjuva eksenine dayamıştı.

Oysa ki, dünya ülkelerinin büyük bir bölümü, dünya kitlelerinin büyük bir oranı, Avrupadaki burjuvalaşma olgusundan yoksundu. Onun için bunlar, Arvupa burjuvalarının dönüştüğü kapitalistleşmenin-emperyalistleşmenin sömürüsüne uğramış mazlum ülkeler ve halklar teşkil etmekle yetiniyordu. Ayrıca, kapitalist büyümenin artması oranında emperyalistleşen devletlerin eylemsel işgalleri altına giriyorlardı. Türkiye de böyle bir işgale uğramıştı.

İşte 1919 Türk devrimi önce bu işgali kovdu. Böylece, bütün mazlum ülkelere, işgalleri kovma yolunu açtı. Sonra bu Türk devrimi, 1789'un vaad edip, bir türlü tam anlamıyla yerine getiremediği o ezeli değerlere (özgürleşme - eşitleşme - güvenceye varma - âdilleşme değerleri) sahip çıktı. Yalnız bunlar, zaten var olmayan burjuvanın ayrıcalıkları olmayacaktı. Bunlar "çalışma" kategorilerinin doğal hakları olacaktı. Mazlum ülkeler ve halkları, kendilerine mevcut olmayan bir burjuvalaşma ekseni üzerinde uluslaşamazlardı. Ancak, "çalışma" ekseni üzerinde uluslaşabilirlerdi. Böyle bir uluslaşma ile de batının; içte alt sosyal tabakalara karşı sömürgen olan; dışta da, mazlum ülkelere karşı emperyalist olan tipte bir devlet kurulamazdı. Ancak, "halkın devleti" "halk devleti", kurulabilirdi.

İşte 1919 Türk devrimi de, yeryüzünün belki küçük bir bölümünde, küçük bir gurubun (13 milyon kadar) devrimi olduğu halde tüm mazlum ulusları etkiledi : Bu devrim, dünyaya : anti-kapitalist ve emperyalist olan -ama çalışma ekseni üzerinde uluslaşmış bulunan- insan hak ve özgürlüklerinin ezeli' değerlerini bir burjuvalaşmanın ayrıcalıkları olmaktan çıkarıp "çalışanlar" 'a ayırmış olan -bu nedenle, çalışmanın siyasal iktidar olması anlamında bir halkın hükümetine, bir halk hükümetine varmış bulunan bir örnek sunmuştur (bu örnek gerçekleşmemiştir ama, Türk toplumuna birçok sosyo-kültürel değişimler getirerek, özündeki sosyalliği 1961 Anayasasına ulaştırmıştır).

İşte şimdi, 20 ve 21 Haziran İtalyan seçimleri de, dünyanın oluşumlar tarihine yeni aşamalar geleceğinin ilk verilerini, ilk belirtilerini getiren seçimler olmuştur. Bu seçimler, bir devrim değildir, ama devrimler gibi, etki getirici istidatadır.

Nefreti ve coşkuyu bir kenara bırakarak, bu seçimlere, bütün dünya kendi objektifliği içinde bakabilmelidir.

Daha seçim öncesinden bu olguya bakıldığı zaman, onun, insanlığın kimi özlemlerine, kimi umutlarına, kimi beklevişlerine yanıt arama istediği görülmüştür. Sosyalizmin demokratik yolla ve demokratik kurumlar içinde aranmasını ve bekleyiş olmuştur bu seçim.

Yaşadığımız günlerde sömürüsüz ve eşitlikli bir dünyaya gereksinme, çok artmıştır. Kapitalist emperyalizm, hem kendi içinde, hem sömürdüğü ülkelerde yarattığı yabancılaşmaları, gittikçe yoğunlaştırmıştır.

Öte yandan Avrupa düşününe göre, bundan böyle yekpare (monolitik) bir kollektivizim de; ülkelerin ve ulusların tarihsel oluşum yönüne yerel koşullar bileşimine uygun düşmez, sayılmaya başlanmıştır. Bu niteliği ile onun, adıgeçen sömürü ve yabancılaşmaları giderme yolu ve yöntemi olmadığı ve olamayacağı öngörülmeye başlanmıştır.

Öyle ise, nükleer enerjiye ve kimyasal bileşimlere dayalı bir üretim süreci ile, bilim ve tekniğin geliştirdiği bürokratik yönetimden doğan "kendi ulusal uygarlığına yabancılaşma" olayı nasıl önlenecek?

İşte bu yabancılaşmalara karşı, İtalyan entellijensiyası ve örgütlenme dinamizmi kendi tarihsel oluşumuna yerel kosullar demetine uygun bir sosyalleşme öneriyor.

Bu; yekpare-tek merkezli-proleter diktası iradesi dışında bir örnek olmak istiyor, herşeyden önce : Bir sosyalizm - demokrasi bütünleşmesi halinde bir örnek... Yani : temelde bir sosyalizm olacaktır. Bu; bugünkü ücret sisteminden doğan sömürünün - eşitsizliklerin - güvencesizliklerin - âdillksizliklerin olmadığı bir düzene varmadır. Burjuva ayrıcalıklarının olmadığı bir düzene varmadır.

Fakat temeldeki bu sosyalizmin yanında, gene temelde bir demokrasi de olacaktır : Liberal bakışın hak ve özgürlüklerini koruyan iktidarı ancak seçimle belirleyen iktidardan gitme yolunu ancak seçimden geçiren bir yaşam da olacaktır. Temelde bir kapitalist ekonomik yapıdan kaçılacaktır. Fakat özel sektör girişimleri, tarihsel gelişim ve yerel koşullara göre bir ölçüde sürecektir. Tüm halkçı kuvvetlere, kendi içlerinde gelişmek, ötekilerle rekabet etmek siyasal olanağı bulunacaktır.

Bu görüş, felsefe açısından söz konusu olan liberal bakışın hak ve özgürlüklerini yaşatmak ister. Onlar yaşarsa, onların içinde, halkçı kuvvetlerin tümü, bir yeni çoğunluk teşkil edebilir. Bu; bir yandan, monolitik - tepeden gelmeci - diktaya dayanıcı olmaya gerek duymayan, öte yandan da, kapitalizmin sömürü yapısından kurtulmayı düşünen bir yeni çoğunluktur.

İşte daha seçimler olmadan, 1976 İtalyan seçimleri, dünyaya böyle bir sosyalizm - demokrasi bileşimi örneğini yayıcı istidatta gözüköyordu.

ÖLEN ÖLÜR...

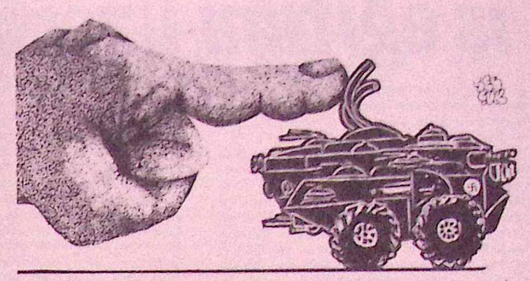

doç. dr. alpaslan ışıklı

MC Hükümeti, yalnızca "milliyetçi" bir görünüme bürünmeyi yeterli bulmuyor olmalı ki zaman zaman "sosyal güvenlikçi" bir görünüm kazanmaya da ayrı bir özen göstermekte. Geçenlerde toplanan Sosyal Sigortalar Kurumu da MC sözcülerinin bu konudaki çabalarına sahne oldu.

Çağdaş sosyal politika anlayışı çerçevesinde, Sosyal Sigorta masrafları ancak devlet tarafından karşılandığı ve devletin bu masraflara olan katkısı sosyal adalet doğrultusundaki gelir transferleriyle sağlandığı ölçüde gerçek bir sosyal güvenlik uygulamasından söz edilebilir. Oysa ülkemizde vergi yükünün en önemli parçası işçilerin sırtına bindirilmiş olduğu halde işçilerin yararlanmakta oldukları sigorta harcamalarına devletin hiç bir katkısı yoktur.

İş verenlerin sigorta harcamalarına olan katkıları ise öteden beri prim borçlarını ödemekte gösterdikleri ihmal ve devletin bu borçları tahsildeki yetersizliği nedeniyle daima yasaların öngördüğü düzeyin altında kalmıştır. Kaldı ki işverenler sigorta primlerini eksiksiz ödeseler bile, işverenlerin en azından tekelci baskı altında ezilmekten kurtulabilen kesiminin, bu yükü, ekonomik işleyişin sayısız olanaklarından ve kurallarından yararlanarak mallarının alıcısı durumunda bulunan tüketici kitlelere ve bu arada çalıştırdıkları işçilere ücretlerine yansıtmak olanağına sahip bulundukları, gözden uzak tutulmamalıdır. İşverenler, işçilerin aksine, sigorta primlerini vergi matrahlarından düşürmek suretiyle devlet aracılığıyla, kendi dışlarındaki kesimlere yansıtabilirler.

Ülkemizde sigorta uygulamalarının toplumun tümünü kapsamaması, özellikle tarım kesiminde çalışan halk kesimlerini dışarda bırakması bu sorunun ciddiyetini artırmaktadır. Örneğin, yoksul bir köylü, Sosyal Sigortalardan herhangi bir yarar sağlamadığı halde, satın aldığı malların fiyatları için gizlenmiş olabileceği için veya yukarda değinilen yolla devlet aracılığıyla kendisine yansıtılmış olabileceği için, Sosyal Sigorta primlerinin yüküne katılmış olabilmektedir.

Dolayısıyle, ülkemizin uygulamaları çerçevesinde, sigorta masraflarını artıracak her gelişme bu yönüyle sigortalı işçilerin mali yükümlülüklerini büyütücü veya genel olarak tüketici halk yığınlarının sırtındaki yükü ağırlaştırıcı bir değişiklikten öteye fazla bir anlam taşımamaktadır. Genel olarak tüketici kitlelerin yükünü arturan herhangi bir değişikliğin ise aslında yalnızca bunu karşılayabilecek gelir artışını sağlama olanakları sınırlı olan yoksul kitlelerin sırtına bindirilen ek bir yük sayılması gerektiği açıktır.

Örneğin, kadın işçilerin çalışma yaşının indirilmesinden doğacak ek yük mevcut koşullar çerçevesinde, sermaye gelirlerinden karşılanmayacak, buna karşılık, esas olarak sigortalı işçiler tarafından ve dolaylı olarak yoksul tüketici yığınlar tarafından karşılanacaktır. Öte yandan, erken emeklilik sonucu işçilerin kıdem ortalamasının gençleşmesinden,, dolayısıyle kıdemle ücret arasındaki bağlantıdan ötürü, ücret ortalamasının düşmesinden yararlanacaklar onları çalıştıranlar olacaktır.

Oysa, sermaye çevrelerinin ve MC Hükümetinin sözcüleri, ülkemizde ortalama yaşam süresinin uygar dünya standartlarına göre çok düşük olduğu gerçeğine hiç değinmeksizin, emeklilik yaşının düşürülmesini ileri bir sosyal güvenlik uygulamasının ürünü olarak takdim edebilmektedirler.

SSK Genel Kurulunda MC adına tek sosyal güvenlik sistemi gereği üzerinde durulmuştur. Oysa. MC'nin bu anlayışla taban tabana zıt girişimlere sahip çıktığı da bilinmektedir.

Örneğin, Genel Sağlık Sigortası bunlardan biridir. Genel Sağlık Sigortası bir çok bakımlardan eleştirilmiştir. Doktorsuz, hastanesiz yörelerin insanlarından bu amaçla toplanacak paraların başkalarının işine yarayacağı söylenmiştir. Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi yerine böyle bir çözüme başvurulması, yabancı ilaç firmalarına, büyük kentlerdeki ticari amaçla kurulmuş kliniklere devlet eliyle talep şırınga etmekten başka bir anlama gelmeyecektir denilmiştir... Bunlara ek olarak Sosyal Güvenlik Bakanlığı dışında Sağlık Bakanlığına bağlı bir ünite halinde oluşturulması öngörülen Genel Sağlık Sigortasının, esasen darmadağınık olan Sosyal Güvenlik sistemimizi teklik ilkesinden büsbütün uzaklaştıracağı da unutulmamalıdır.

MC'nin Sosyal Güvenlik politikasıyle ilgili eleştirileri sıralamaya çalışırken bir yandan da okuyucuların hayretlerine yol açacağımı önceden hissetmenin rahatsızlığını duymuyor değilim. Ülkede can güvenliğini tehlikeye düşürmüş, cinayet şebekelerini emniyet kuvvetlerine yardımcı ilân eden bir anlayışa bünyesinde yer vermiş bir hükümetin sosyal güvenlik politikasını irdeleme çabası, gerçeklerden kopuk bir işgüzarlık sayılabilir. Can güvenliği olmadan sosyal güvenliğin sözü mü olur denilebilir.

Doğrusu böyle bir soruya verilecek ciddi cevap bulunabilir mi? Pek bilmiyorum. Olsa olsa MC'nin Sosyal Güvenlik politikasının da milli ananelerimizle bağlantılı olduğu iddia edilebilir. Meselâ, Dadaloğlu'ndan esinlenmiştir denilebilir; "Ölen ölür kalan sağlar bizimdir" diyen Dadaloğlu'ndan.

DÜZELTME

208 sayımızda "başbakanlık düzeyde kamu işletmeleri ve bürokratlar" imzalı yazımızın 1. sütununda "İtalya'da Komünist de olmaktan doğan güçlükleri bilenmektedir." cümlesi "İtalya'da Komünist Partisinin çok yakılmış gibi görünen bazı politikaları bakımından hayta Komu olmak üzere birçok önemli yönde çeşitli acı ruhlarla yüzleşmeler, aşırı yoksulluk belirtilerinden ikisinin cılız gösterişi bulunmaktadır." olarak okuna hatalık bir nedenle yanlış çıkmıştır. Düzeltir, okurlarımızdan özür dileriz.

sıra işçilerde

dr. turhan temuçin

MC iktidarının başa gelişinden bu yana yüze yakın öğrenci öldürüldü. İşçi sınıfının bilincini paylaşan ve toplumun en devrimci kesimini oluşturan işçilerden yana olan gençler sokaklarda bir bir kurşunlandı. Yüze yakın genç acımasızca öldürüldü. Sokakta yakalanmıyanlar sınıflarında kıstırıldı, sınıfların da bulunmayanlar, konutlarında bastırıldı ve yüze yakın genç gaddarca, alçakca öldürüldü.

Şimdi bir belli süredir cinayet kasırgası işçilerin üzerine çevrilmiştir. Öğrencileri öldüren kanlı eller bu kez silâhlarını işçilerin üzerine doğrultmuş ve işçi avına çıkmıştır.

Devrimci işçilerin çoğunlukta bulunduğu iş yerlerinde, rafinerilerde, fabrikalarda, atölyelerde hain tuzaklar kurulmakta ve işçinin örgütlenmesi, dayanışması kırılsın diye terör yaratılmaktadır.

Allağa rafinerisinde, Seydişehir'de, Diyarbakır'da, Gaziantep'te, İskenderun' da işçiler üzerine cinayet şebekeleri saldırılmaktadır. İşçilerin devrimci girişimleri engellenmek istenmekte, devrimci sendikaları seçme özgürlüğü ortadan kaldırılmak amaçlanmaktadır. Bu nedenlerle Tofaş'da kan dökülmekte, sermaye ile bütünleşmiş sendikalar da dökülen işçilerin kanı daha da artsın diye katillere, para babalarının uşaklarına yataklık yapmaktadır.

Şimdi sıra işçilerdedir. İşçilerin örgütlenmesli işçilerin siyasal iktidara karşı çıkmış olması, işçilerin işverenden yasal haklarını talep etmiş olması işbirlikçi,, çıkar çevrelerini fena halde rahatsız etmekte ve bu nedenle hazırlanan plân gereğince işçiler yıldırılmak istenmektedir. Tarihsel deneyime sahip bir sınıfın öyle kolay yıldırılamıyacağını, geri letilemiyeceğini bilmeyen saldırganlar, kiralık katiller elde silâh işçi avına çıkmışlardır. Bir yandan devrimci işçiler için en alçakça iftiralar yapılarak onların tutuklanmasına neden olunurken, öte yandan işyerlerine yaptıkları baskınlarla işçilerini öldürmekte ve iş yerinden kaçırılmağa çalışmaktadırlar.

Evet şimdi sıra işçilerdedir. Şimdi işçiler öldürülecek, işçiler üzerine yıldırma politikası uygulanacak ve böylece önlerine kemik atan efendilerine yararlanacaklardır.

Oysa, sermaye çevrelerinin ve MC Hükümetinin sözcüleri, ülkemizde ortalama yaşam süresinin uygar dünya standartlarına göre çok düşük olduğu gerçeğine hiç değinmeksizin, emeklilik yaşının düşürülmesini ileri bir sosyal güvenlik uygulamasının ürünü olarak takdim edebilmektedirler.

SSK Genel Kurulunda MC adına tek sosyal güvenlik sistemi gereği üzerinde durulmuştur. Oysa. MC'nin bu anlayışla taban tabana zıt girişimlere sahip çıktığı da bilinmektedir.

Örneğin, Genel Sağlık Sigortası bunlardan biridir. Genel Sağlık Sigortası bir çok bakımlardan eleştirilmiştir. Doktorsuz, hastanesiz yörelerin insanlarından bu amaçla toplanacak paraların başkalarının işine yarayacağı söylenmiştir. Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi yerine böyle bir çözüme başvurulması, yabancı ilaç firmalarına, büyük kentlerdeki ticari amaçla kurulmuş kliniklere devlet eliyle talep şırınga etmekten başka bir anlama gelmeyecektir denilmiştir... Bunlara ek olarak Sosyal Güvenlik Bakanlığı dışında Sağlık Bakanlığına bağlı bir ünite halinde oluşturulması öngörülen Genel Sağlık Sigortasının, esasen darmadağınık olan Sosyal Güvenlik sistemimizi teklik ilkesinden büsbütün uzaklaştıracağı da unutulmamalıdır.

MC'nin Sosyal Güvenlik politikasıyle ilgili eleştirileri sıralamaya çalışırken bir yandan da okuyucuların hayretlerine yol açacağımı önceden hissetmenin rahatsızlığını duymuyor değilim. Ülkede can güvenliğini tehlikeye düşürmüş, cinayet şebekelerini emniyet kuvvetlerine yardımcı ilân eden bir anlayışa bünyesinde yer vermiş bir hükümetin sosyal güvenlik politikasını irdeleme çabası, gerçeklerden kopuk bir işgüzarlık sayılabilir. Can güvenliği olmadan sosyal güvenliğin sözü mü olur denilebilir.

Doğrusu böyle bir soruya verilecek ciddi cevap bulunabilir mi? Pek bilmiyorum. Olsa olsa MC'nin Sosyal Güvenlik politikasının da milli ananelerimizle bağlantılı olduğu iddia edilebilir. Meselâ, Dadaloğlu'ndan esinlenmiştir denilebilir; "Ölen ölür kalan sağlar bizimdir" diyen Dadaloğlu'ndan.

İşçi sınıfı artık yabancı sermayenin yirmi yıl içinde Türkiye'ye 2 milyar 444 milyon TL. sokup bu miktarı 10 yıl içinde geri aldığını iyi bilmekte, Karabük - Demir - Çelik'te, Etibank kuruluşlarında oynanan oyunları iyi seçebilmekte. madencilik sektöründeki dışa bağımlılığı da çok iyi görebilmektedir. Böyle olduğu için işte, bunları anladığı, bildiği ve hesabını sormağa başladığı için işçilerin üzerine gidilmektedir. Efendilerinden buyruk alan canlar bu uyanışı engellemek ve bu bilinci körletebilmek için elde silâh işçilerin içine dalmağa hazırlanmaktadırlar.

Dalsınlar bakalım. Kim güçlü, kim kazanır bu kavgayı göreceğiz. Tarih barıştan, emekten insanlıktan yana olanlara mı gülecektir, yoksa eli silâhlı bir avuç katilin işlediği cinayetlere mi alkış tutacaktır göreceğiz.

iş eğitimi üzerine

mahmut makal

İş eğitimi ve ona dayalı Köy Enstitüleri konusunda bir dostun bana yönelttiği soruları ve verdiğim karşılıkları yayınlamayı uygun buldum.

— Köy Enstitülerini kısaca tanıtır mısınız?

— Köy Enstitüleri bizim gerçeklerimizden esinlenerek, bizim sorunlarımızın çözümünü sağlayacak eğitim kurumları olarak açılmışlardır. Köyün eğitim yoluyla canlanmasını sağlayacak elemanların yetişmeleri için 17 Nisan 1940'da çıkarılan 3803 sayılı yasa gereğince kurulmuşlardır. Bu yasanın Meclis'ten geçişi de kolay olmamış, toprak ağaları ve rahatlarının kaçmasından korkanlarca karşı konmuştur. Köy Enstitüleri Teşkilât Yasasının görüşülmesi sırasında Diyarbakır saylavı Zeki Mesut Alsan şöyle demiştir :

"İş esasına ve iş disiplinine müstenith terbiye ve tahsil sisteminin şehirli çocuklarına da teşmilini temenni etmekten kendimi alamam. Bu devirde terbiye ve tahsil mefhumu eski basitliğini kaybetmiştir. Bu bakımdan, okumak yazmak bir gaye değildir. Eskiden olduğu gibi kendisiyle iktifa edilecek bir gaye değildir. Ve hatta bir memleket içinde okur yazar işsizlerin, mefkûresizlerin çoğalması, o memleketin içtimai nizamını, ahlâki nizamını bozması bakımından zararlıdır bile. Bu sebepten bu tahsil sisteminin diğer okullarımıza da teşmili zaruri olduğu kanaatindeyim." (Meclis tutanaklarından).

(Şimdi 1976 yılındayız. İçtimai ve ahlâki nizamın gayesiz ve işsiz okumuşlarca ne duruma getirildiği konusuna dikkatinizi çekerim).

Köy Enstitüleri, çevreye uygunluk, doğaya uygunluk, kendi kendini yönetim, iş içinde ve kendi kendine çalışma yöntemleriyle eğitim yapan kurumlardı. Bu yüzden de kentlerin dışında kurulmuşlar, köy yaşantısına benzer koşullar içinde olmuşlar, öğrenciyi köyden alıp köye vermişler ve yetiştirirken de hem yaparak öğretmişlerdir. Hatta, yaparak öğretmişlerdir demek bile yetersiz, öğreterek yaptırmışlardır. Çünkü yaparak öğrenmede eser oluşturmak değil öğretmek erektir. Oysa Köy Enstitülerinde öğreterek ya da öğrenerek yapılmış yapılar yükselmiştir. Bu sağlam yapıları sonradan balyoza yıkamamışlardır... Bu eğitim demokratik bir uygulama içinde yürütülmüştür. İmece yoluyla ve toplu bir şekilde çalışmalar yapılmıştır. Bu yüzden de, tam kişiliğe sahip yeni tip bir insan yetişmiş, bucak müdüründen tutun valisi, bakanı gibi eski tipler tarafından yadırganmıştır bu insan. Bu yeni insan, iş eğitiminin ürünüdür.

— İş eğitimi konusunda birkaç şey söyler misiniz?

— İş eğitimi, yeni ya da çağdaş insanı yetiştirmekte baş rolü oynar. Eğitimde kafa ve kol birliğini sağlamak, gelecek kuşakları laf ebeliğinden kurtarmak, ulusların yetiştirdiği başlıca eğitkenlerin derdi olmuştur. Çünkü bilimsel düşünme, pratikde derinleşme, nesnel ve gerçekçi olma, zamanın değerini bilerek toplumsal gelişmeyi etkileyici çalışma hepten iş eğitiminin doğurabileceği sonuçlardır. Bu uygulama, insanların iç dünyasını ve karakter ayrımını da gözönünde tutarak yapılmalıdır. Yani, yeni okulun ana ilkesi iş eğitimi olmalıdır. Çünkü, yetişen insanlar yaşamı süresince kendine ve toplumuna yararlı olmak istiyorlarsa, bunun için de kişiliklerinin olanca yaratıcılığını kullanmak durumunda kalacaklarsa, başka türlü yetişemezler. Yetişemeyince de, özgürlüğe, yurduna ve ulusal sorunlara kıskançlıkla sarılamazlar. Onların çözümü için gereken düşünme yeteneğinden ve el becerisinden yoksun kalırlar. (1946 da Köy Enstitülerinin program ve yöntemleri değiştirildi, iş eğitimi uygulaması ve ruhu kaldırıldı. 1954'de çıkan bir yasayla adlar da değiştirildi. O günlerdenberi laf ebesi yetiştiren öğretmen okulları ve liselerden ve de üniversitelerden çıkanlar, 1976 yılında nelerle uğraşıyorlar, hep birlikte görüyoruz. İş eğitimi, toprakla, bahçeyle uğraşma... gibi kutsal yöntemler bir yana, nerdeyse buğdayın ağacını soracaklar, Ortaasyayı fethe çıkacaklar. Çünkü, iş eğitiminin yarattığı dengeli düşünme, üretime katılma, çevresindekilere saygı ve de toplu çalışma, tartışarak gerçeklere varma... alışkanlıklarının verilmediği bir gerçektir.)

Birleşmiş Milletler eğitim, bilim ve kültür kurumu UNESCO, geri kalmış ülkeler, bizim köy enstitüleri tipindeki okulları salık vermiştir. Bugün insanlığı kendi gerçeklerinden ve de çağın gerçeklerinden soyutlamakta olan ezberci eğitime karşı bu kurumları salık veren raporunda şu ifade yer almıştır UNESCO'nun : „Bugün okulların çoğunda, halâ çağını yitirmiş bilgi ve yöntemlerle öğrenci yetiştirilmektedir. Okullar, kalıplaşmış, özlerini yitirmiş, çoğu yerde biçimden öteye gidemeyen birer araç olmuşlardır. Öğrencilerin bilgi ve görgü ölçüleri, toplumun gereksediği ölçülerin altında oluyor. Okulu bitirmek bir işe yaramıyor. Diplomalı işsizlerin sayısı gittikçe artıyor. İş bulamayanlar, okullarda öğrendiklerini hiç de değerlendiremeden başka çalışma alanlarına yöneliyorlar. Bir yığın emek ve para boşa gidiyor. Bu da eğitim sistemindeki bozukluğu göstermiyor mu? Karatahta, ders kitabı ve not defteriyle yapılan bu eğitim çağ dışıdır. Klâsik okul sistemi çağını yitirmiştir, yetersizdir, hatta gereksizdir."

İş eğitimine dayalı ve kentlerin dışında kurulmuş çağdaş eğitim yuvası olan köy enstitüleri günün gereklerine göre gittikçe geliştirileceği yerde, babadan kalma karatahta sistemine dönüktü. Dahasını ekleyim : UNESCO karatahta, ders kitabı ve not defterini yetersiz buluyor. Bizde, 1976 yılında, o ders kitabını ve defterini bile doğru dürüst bastırıp dağıtamıyorlar. Karatahta da şüpheli. Artık üst yanını siz düşünün ve de gerek iş eğitiminin gerekse iş eğitimine dayalı köy enstitülerinin Türkiye'nin gerçekleri ve geleceği açısından ne denli önemli olduğunu anlayın...

— Köy Enstitüleri konusunda yerli ve yabancı bazı eğitkenlerin ileri sürdükleri görüşler var mı?

— Yerli ve yabancı bazı eğitkenler köy enstitüleri hakkında zaman zaman yazdıkları yazılarla, oraları gezip gördükten sonra verdikleri demeçlerle görüşlerini belirtmişlerdir. Bunlardan bazılarının görüşlerini kısaca aktarayım :

"Kız ve erkek öğrencilerin teşkil ettiği bir müzik topluluğu, bize verdikleri batı müziği konserinde Beethoven ve Mozart'ın bazı parçalarını hatasız çaldılar." (Alman Prof. Schwarz Kessler - Cumhuriyet Gazetesi.)

"Köy enstitüleri yeni bir 'köylü intelligentsi' yaratmıştır." (Le Monde gazetesi.)

Yerlilerin görüşü :

"Mükemmel neticeler temin eden ve Türk gencinin ruhi ihtiyaç ve istidatlarına uygun düşen hür ve verimli terbiye usullerini bir an önce bütün terbiye sistemimize tatbik etmek, köy enstitüleri tecrübesinden alınacak başlıca ders olmalıdır." (Ahmet Emin Yalman).

"Köy Enstitüleri, Türk eğitimcilerinin ilk orijinal büyük eseri ve köy çocuklarının yaratıcılık destanı olmuştur." (Prof. Sabahattin Eyüpoğlu).

"Köy Enstitülerine indirilen darbe, Türk toplumunun çok ötesine taşan, bütün geri kalmış ülkelere yönelen bir ihanetin ifadesidir." (Prof. Mümtaz Soysal).

"Köy Enstitüleri, kalkınmayı bilinçli hale getiren unsurlardan biri idi." (Prof. Tarık Zafer Tunaya).

TÜRKİYE – ABD İLİŞKİLERİ

süleyman genç

Türkiye - ABD ilişkilerini doğru değerlendirmek, yerli yerine oturtabilmek için, varolan bağlantılara bakmak ve bu bağlantıların karşılıklı getirdiği hakları ve sorumlulukları tartışmak, bağlantılarını işleyişini sergilemek yeterli değildir.

Türkiye - ABD ilişkilerini incelerken, ABD'nin yoksul ve geri bırakılmış ülkelerde uyguladığı stratejiyi bilmek, dünya'da bugüne dek bu politikanın doğurduğu sonuçları gözönünde tutmak, ona göre tavır takınmak zorunludur, kaçınılmazdır.

ABD stratejisini doğru değerlendirmek, kapitalizmin yayılması, Tekel'lerin egemenlik kurması ve de diğer uluslarla olan ilişkileri bu genel kural içinde sürdürdükleri eylemleri bilmekle mümkündür. Bilinmelidir ki, ABD ile yapılan bağlantılar bağımsız iradelerin ve bu bağımsız iradelerin doğurduğu tabii sonuçlar değildir. Varolan ve devam eden hakim üstünlüğün sürekli olarak devam ettirilmesi ve de, bağımlı ilişkilerin yeni boyutlar içinde sürdürülmesine yöneliktir.

Bunun somut örneği ABD çok uluslu şirketleri (ÇUŞ) Yapma Devlet statüsüne kavuşturma çalışmalarını DECD içinde sürdürmektedir. Bu çalışmaların ürünü olarak doğacak hukuki statü ÇUŞ'leri devletleştirmeden, millileştirmelerden koruyacak, tekellerin yaygınlaşmasını sağlayacak, modern sömürgeciliğe yeni ve güçlü boyutlara kavuşturacaktır. Bu çalışmalara Türkiye DECD çerçevesinde iştirak etmektedir. Halbuki bu konuda geliştirilecek hukuksal statü ilkeleri Paris Zirvesinde Amerika, İngiltere, Fransa, Almanya, Japonya gibi yedi kalkınmış devletin gizlice sürdürdüğü toplantılarda saptanmıştır. Son Paris Zirvesine Başkan Ford da katılmış, çok gizlice tekelleri Yapma Devlet statüsüne kavuşturma çalışmalarına katılmıştır.

Bu güne kadar yaptığımız tüm anlaşmalar bu özü taşır, son yapılan anlaşma da aynı niteliktedir ve bu genel kuram içinde değerlendirilmelidir.

ABD'nin dünya üzerindeki girişimlerini açığa çıkarmak, kendi yanlısı iktidarları korumak, kendi yanlısı olmıyan iktidarları darbelerle, tekellerle açtığı savaşlarla legal ve illegal diğer örgütlerle iktidardan uzaklaştırmak, toplumların geri sosyal düzenlerini korumak, onları sürekli olarak büyük kapitalist merkezlerin tüketim merkezi olarak tutmak, doğal kaynaklarını sömürme, yaratabilecekleri değerleri, kendi kapitalist çerçevesi içinde tutma yolunda, bir kısım politik örgütleri; CIA'nın nasıl desteklediği ve organize ettiği ve finanse ettiği bilinmektedir. Bunlar, benim iddiam değildir. Bunlar, ABD Senatosunda bir araştırmanın açığa vurduğu gerçeklerdir. Bunun yanında, ABD kendi amaçları doğrultusunda yoksul ve geri bıraktırılmış ülkelerde CIA'nın organize ettiği büyük Tekellerin nasıl kullandığı aynı araştırmada açığa çıkmıştır, dünya kamuoyunun malı olmuştur.

CIA'nın yoksul ve azgelişmiş ülkelerdeki, ABD yanlısı iktidarlarını yaşatma ve sürdürme legal örgütlerle nasıl ilişki kurduğu bilinmektedir. Yetiştirdiği ve gerikalmış ülkelerde kullanmaya yönelik eğitilmiş olduğu insanlarla ne denli ilişki kurduğu ve bu ilişkilerini açıkça sürdürdüğü bilinmektedir. Halen Dışişleri Bakanımız olan geçmişte 7 yıl Dışişleri Bakanlığı yapan İhsan Sabri Çağlayangil'in 12 Mart ordusuyla ilgili bir gazeteye verdiği yanıtlarda bunu açığa çıkarmış, kamuoyumuzun malı etmiştir.

CIA'nın geri bırakılmış ülkelerde sürdürdüğü eylemlerin en ilginci ve ülkemize benzeri olan Yunanistan olgusudur. Nisan Darbesini yapan generaller, CIA ile yakın ilişkilidir. Yunan İstihbarat Teşkilâtı KYP'nin CIA ile ilişkisi çok yakındır, içiçedir. Yunan kontrgerilla örgütü ESA'nın CIA ile ilişkisi vardır. Varolduğu günümüzde yargılamaları devam eden darbeci general ve subayların mahkeme zabıtlarına geçen ifadelerinden açığa çıkmıştır.

Türkiye'de sosyal gelişmeyi ve değişmeyi önlemek, ABD yanlısı ortamı ayakta tutmak amacıyla CIA'nın MİT'le ilişkisi olduğu, MİT'in kontrgerilla örgütüyle ilişkisi olduğu bilinmektedir. Bu bilgi yıllarca söylenmekteydi. İhsan Sabri Çağlayangil'in açıklamasıyla ileri sürülen bu söylentiler gerçekleşmiş ve tartışılmaz hale gelmiştir. kamu oyumuz şunu bilmelidir ki, **ABD** halkımızın açık iradesiyle ve bu iradenin şekilleneceği politik iktidarlara ancak kendi yanlısı olurlarsa, kendi çıkarlarını izleyicileri olurlarsa, kendi egemenliği altında sürdürdüğü dünya kapitalist sistemi içinde ve onun çıkarları doğrultusunda bir politikanın izleyicileri olurlarsa, kabul etmektedir. Aksi halde, halkımızın açık iradesiyle gerçekleşecek olan ulusal çıkarlarımızı savunan, dünya kapitalist sistemine ve onun sömürüsüne "Hayır" diyen ileri ve devrimci bir iktidara saygılı olmayacaktır.

ABD kendi çıkarlarına ters düşen, ulusal çıkarlarını savunan iktidarları yıkmak için legal ve yasa dışı yeraltı örgütlerini eyleme geçirmektedir, geçirecektir. İstihbarat örgütlerini kullanmaktadır. Kullanacaktır. Açık ve kapalı mücadelelere girmektedir, girecektir. Günümüzde ülkemizin her yanında fabrikadan okul'a, okuldan tarlaya içiçe kanlı ve vahşi şekilde sürdürülen savaş, bu örgütlerin açık ve gizli kontrolü altında ve denetimiyle sürdürülmektedir.

ABD, halkımızın açık iradesine "evet" diyen ve bu iradeyle şekillenen bağımsızlığımızın, bağımsız ulus olma karakterimizin sembolü olan iktidarlara müdahaleye devam ettiği sürece, imzalanacak olan her anlaşmaya ve bağlantı ülkemize yeni müdahalelere yönelik legal ve illegal girişimlerin devamı olacaktır.

gazeteler ve yazarları

ilhami soysal

Şu sıralar, ülkenin en çok satışlı gazetesi, yıllardan bu yana alışılageldiği ve bilindiği gibi **Hürriyet** mi, yoksa, onun yerini her okuyucusuna bir kurra numarası veren **Günaydın** mı aldı?

Bu soru basın çevrelerinde eni konun tartışılıyor. Aradan birkaç ay geçmeden de kesin birşey söylemek olanak dışı.

Üvey de olsalar kardeş olan bu iki Bab-ı Ali Tröstünün patronlarının ikisi de, Erol Simavi ve Haldun Simavi, "en büyük benim" diyorlar. Görünüşe göre de bu en büyüklük yarışında birbirlerini yiyecekler.

İstanbul'da yayınlanan ama Türkiye çapında en çok satış yapan, okunmaktan çok bakılmak'ı yeğleyen bu iki büyük gazete dışında Ulusal Basının geri kalan büyükleri, satışlarının çokluğu bakımından hala şöyle sıralanıyorlar :

Tercüman - Milliyet - Cumhuriyet..

Günaydın ve **Hürriyet**'le birlikte 'Beş Büyükler" denen bu gazetelerin tümünün günlük satış rakamları teker teker yüz binin üstünde.

Ne var ki, bu yüz binin üstündeki satışlı gazetelerin hemen tümü de, -sonuncusu, yani Cumhuriyet dışında-, okuyucu yitiriyorlar. Televizyon denen alet bunların canına okudu, 1974 yılı sonunda Türkiyede günde 1 milyon 800 bin gazete satılırdı, 1976 yılı ortasında ise bu rakam en azından yarım milyon artması gerekirken, yarım milyon azalmış olarak - milyon 300 bine düştü.

Örneğin, sağ basının en büyük yayın organı olan **Tercüman**, salt 1976 yılı ilk altı ayında 72 bin okuyucu yitirdi. Üstelik de, çok daha modern baskı makinaları getirip, sözüm ona kendi kendini yenilediktten sonra. Aynı süre içinde **Hürriyet** 61 bin,**Günaydın** 30 bin, **Milliyet** 14.500 okuyucu yitirdiler.

İşte bu düşüştür ki, Günaydın'ı bir okuyucuya onbin, 33 okuyucusuna da on bin olmak üzere günde 20 bin liralık para dağıtmaya ve böylece satış düşüşünü önleyip yeniden tiraj almaya zorladı. Ne var ki, bu tiraj alış, okuyucu kazanmak mıdır, yoksa piyango bileti alıcısı sayısını artırmak mıdır, bu ayrı bir tartışma konusu.

Eh,**Günaydın** bunu yapar da **Hürriyet** geri kalır mı? O da, "Elmanın Yarısı" diye bir başka tür lotarya tutturdu.

Günaydın ve Hürriyet'in büyük paralar harcayarak giriştikleri bu yıkılmama ve satış yükseltme çabalarının acısını **çeken ise**, geride kalan öteki büyük gazeteler. Hürriyet ve Günaydın, şimdiye değin gazete almayan gazete okuyucuları yaratmıyor, tersine, bu gazeteler dışında gazeteler alan okuyucuyu kendisine çekiyor. Nitekim, büyük basın dışında kalan ve olsa olsa büyük karşısında "küçük basın" diye nitelendirilmesi gereken ve çoğunluğu "sağ basın"ı oluşturan gazetelerde feryat figan girla gidiyor. Mukaddes satçı ve Irkçı basın, okuyucuları elden gittikçe, "ahlâken elden gidiyor" diye yaygarayı basıyorlar. AP'li basın ise şaşkın.

AP'nin gayri resmi organı **Son Havadis**, 1976'nın ilk altı ayında okuyucularının yüzde 42'sini yitirdi, MSP'nin resmi olmayan organı **Milli Gazete** yüzde 31 ve MHP sözcülüğünü üstlenen **Orta Doğu** yüzde 24 oranında okuyucu yitirdiler. Bu üç gazete, Basın İlan Kurumuna verdikleri bilgilere göre 1976'ının ilk günlerinde günde toplam olarak 51 bin gazete satarlarken, altı ay sonra 34 bin gazete satabilir duruma düştüler.

Sözün kısası o ki, büyüğü küçüğü, ortasıyla basın bir büyük bunalımda. Lotaryacılık, piyangoculuk dışında satışını artıran sadece iki gazete var ortada. Biri büyük basının kuyruğundaki **Cumhuriyet**, öteki küçük basından orta basına doğru hamle yapan **Vatan**. Bunlardan birincisi günlük 150 binlik bir satışa doğru yelken açarken, ikincisi de 40 bini bulmaya çalışıyor.

Sağcı gazetelerle, hava - cıva gazetelerinin okuyucu yitirmelerine karşın, solcu sayılan bu iki gazetenin öteküler oranında öteküler oranında parasal olanakları da yokken okuyucu kazanmaları ilgi çekicidir. Demek ki, Türkiyede artık, okuyucu da Hanya'yı Konya'yı ayırd etmeye başladı.

Bu, üstünde durulması gereken bir olaydır.

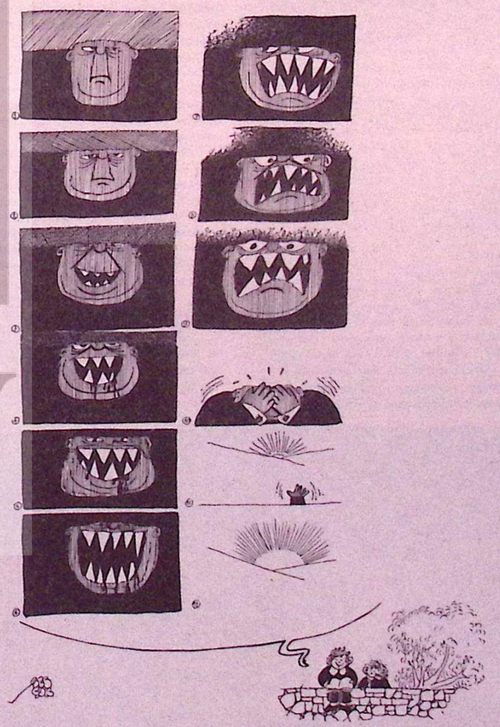

YAZARLAR VE GAZETELERİ

Ülkemizde pek fazla araştırılmamış bir konu da, basın organlarının yazar ve çizerleriyle gazetelerin satışları arasında bir ilişkinin olup olmadığıdır.

Basın sorunlarıyla ilgilenenler, bu konuya eğilmek durumundadırlar. Biz, enine boyuna bir araştırma yapmadan bu konuda peşinen birşey söylemek istemeyiz. Ama hem konunun uzmanları hem de bu yazıyı okuyacak ve basın konusunda şöyle ya da böyle bir kanı edinecek okurlar için, Türk basınında hemen her Tanrının günü ya da hiç değilse haftada üç - beş gün kalem oynatan kalem erbabı'nı kaba taslak bir listesini vermekle yetineceğiz.

Günaydın gazetesinde en çok boy gösteren imza olmuş yazar listesi şöyle :

Necati Zincirkıran - Teoman Erel - Reşit Aşçıoğlu - Can Pulak ve Mehmet Barlas...

Hürriyet gazetesinde :

Cüneyt Arcayürek - Mete Akyol - Metin Toker ve imzası az görülmekle birlikte Oktay Ekşi...

Tercüman Gazetesinde

Nazlı Ilıcak - Ahmet Kabaklı - Rauf Tamer - Ahmet Muhtar - Ergun Göze - Yavuz Donat - İbrahim Minnetoğlu...

Milliyet Gazetesinde :

Abdi İpekçi - Mümtaz Soysal - Burhan Felek - Refik Erduran - Sami Kohen - Haldun Taner - Hasan Pulur - Orsan Öymen - Ali Gevgilili...

Cumhuriyet Gazetesinde :

Nadir Nadi - İlhan Selçuk - Uğur Mumcu - Altan Öymen - Oktay Akbal - Orhan Apaydın - Ali Sirmen - Mustafa Ekmekçi - Fikret Otyam - Müşerref Hekimoğlu - Ergun Balcı...

Vatan Gazetesinde :

Numan Eesin - İlhami Soysal - Emil Galip Sandalcı - Alp Kuran - Yaşar Gürbüz - Tarık Dursun - Dursun Akçam - Türkkaya Ataöv - Galip Üstün - Kemal Sülker - Arslan Başer Kafaoğlu...

Politika Gazetesinde

İsmail Cem İpekçi - Çetin Altan - Adil Özkol - Sevgi Soysal - Hasan Yılmaer - Ahmet Kahraman - Sadun Aren...

Son Havadis Gazetesinde :

Son Havadis Gazetesinde : (AP yanlısı)

Bedii Faik - Abdullah Uraz - Selçuk Erdem - Tekin Erer - Tahir Kutki Makal...

Milli Gazetede : (MSP yanlısı)

Zekai Eryalaz - Şule Yüksel Şenler - Zübeyir Yetik - Mehmet Uludağ - Sela haddin Eş...

Orta doğu Gazetesinde : (MHP yanlısı)

Erol Güngör - Vecdi Bürün - Necati Sepetçioğlu...

Millet Gazetesinde : (MHP yanlısı)

Hayrani Ilgar - Nureddin Pakyürek - Hüsmen Kuman...

Hergün Gazetesinde : (MHP organı)

Yaşar Okuyan - Necdet Sevinç - Taha Akyol - Osman Zeki Efeoğlu...

Sabah Gazetesinde : (AP - MSP - MHP yanlısı)

İsmail Oğuz - Mustafa Cerid - Zeki Önal - Mustafa Yıldırım...

Yeni Asya Gazetesinde : (AP yanlısı)

Veysel Akpınar - Ahmet Şahin - Seref Baysal - Necmeddin Şahiner - Yusuf Demir...

Barış Gazetesinde : (CHP yanlısı)

Şinasi Nahit Berker - Yaşar Aysev - Mehmet Kemal - Mehdi Zıt - İffet Aslan - Nimet Arzık - Ahmet Şükrü Esmer...

Evet, aşağı yukarı Türkiye çapında dağıtımı yapılan, kimi bir iki bin bile satmayan ,en kabadayısıysa yarım milyon okuyucuya güç ulaşan onbeş Türk gazetesinin belli başlı kalem erbabı sayısı da, belki üç - beş eksiğiyle bu kadar : Doksan, bilemediniz yüz kişi... Bunlara bir de arada bir, haftada bir yazı yazan doksan - yüz kişilik makale ve araştırma yazarlarını, daha çok basını ikinci iş sayan bilim adamlarını, edebiyatçıları, politikacıları, sendikacıları ekleyin. Fazlasından, yüz kadar da imzasıyla araştırma haber ve röportajları yayınlanan muhabirleri, gazetecileri ekleyin ,göreceksiniz ki, günlük istihbarat ve teknik işler dışında Türk basını denen basını oluşturan, ona havasını ve kokusunu verenlerin sayısı üçyüz civarındadır.

Adlarını burada saymadığımız, sağda solda yayınlanan geri kalan küçük sürümlü gazeteleri, dergileri, bunların yazarlarının adları bilinebilenlerini, şimdilik herhangi bir yerde yazmayan ya da başka işlerle uğraşan örneğin Attila İlhan gibi üç - beş önemli yazarı daha da bunlara ekleyin bulacağınız sayı, gene de dörtyüze ulaşmaz.

Belki bu basın oluşturucularına, kamu oyu yaratmada en azından ünlü yazarlar kadar etkili çizgileriyle katılabilecek beş - on karikatüristi de eklemek gerekecektir. Örneğin Cumhuriyet'te Turhan Selçuk ve Ali Ulvi, Milliyet'te Bedri, Altan Erbulak, Politika'da Ferruh Doğan, Hürriyet'te Nehar Tüblek, Semih Balcıoğlu, Vatan'da Tonguç, Tercüman'da Galip ve çeşitli gazetelerde' Oğuz Aral, Yalçın Çetin, Tan Oral, Mistik, Mim Uykusuz, Cafer Zorlu gibi...

Velhasıl, neresinden bakarsanız bakın, kırk milyonluk Türkiyede basın denen şey kırk kişidir ve bu kırk kişi birbirini bilir...

DGM «sıkıyönetimsiz sıkıyönetim» dir

DİSK (Devrimci İşçi Sendikaları) Genel Temsilciler Meclisi 9 Temmuz günü saat 10.30 da Spor ve Sergi Sarayında toplandı. DİSK'in tüm illerde bulunan DİSK'e bağlı sendikaların temsilcilerinin oluşturduğu binlerce işçi DGM yasa tasarısıyla, hertürlü faşist baskılara "hayır" dedi. Onbin işçi DGM ye karşı "Genel Grev" i savunmuşlardır.

Ülkenin tüm illerindeki DİSK üyesi sendikaların toplu sözleşme yaptıkları işyerlerindeki sendika temsilcileriyle DİSK ve DİSK'e bağlı sendikaların yetkili organlarında görev yapan 10.000'e yakın işçinin oluşturduğu Genel Temsilciler Meclisi dört maddelik gündemi görüşmüştür. Spor ve Sergi Sarayı DİSK ve DİSK'e bağlı sendikaların flama ve amblemleri ile süslenmişti. Asılan pankartlar ve dövizler işçi sınıfının ortak istemlerini dile getiriyordu. Temsilciler meclisinde DGM' ye ve faşizme karşı çeşitli bildiriler dağıtılmıştır.

Disk Genel Başkanı Türkler Temsilciler Meclisinde ve Bursa'da işçi sınıfı adına DGM "Hayır" dedi

Temsilciler Meclisinde konuşan 30 kadar işçi faşist baskılar ve DGM'leri yasasına karşı, yürüyüşler düzenlenmesi, diğer devrimci örgütlerle işbirliği ve genel grev önerilmiştir.

İşyeri temsilcilerinin önerilerinden çıkan sonuçları özetleyen DİSK Genel Başkanı Türkler, eylemin tabandan gelmesi ilkesine uyulacağını bu nedenle temsilcilerin işyerlerinde arkadaşları ile toplanarak kesin eylem biçimini saptayacaklarını söylemiş "Biz DİSK olarak DGM' leri yasa tasarısının meclislerden geçmesi tehlikesinin belirlendiği an işçilerimizi uyaracağız. İşçiler koyacakları eylemi kendileri saptayarak ve kendileri koyacaklardır" demiştir.

İlk eylem olarak 10 Temmuz günü Bursa'da yapılacak Mitinge katılması önerilmiş ve kabul edilmiştir. Ayrıca işçilere yönelen faşist saldırılara karşı alınacak tedbirler görüşülmüş, işyerlerine yeni alınan kişilerin faşist olup olmadıklarının araştırılması, dışardan gelen saldırılarda ise insan ölmemesi ve olay çıkmaması için çaba gösterilirken tedbir alınması önerilmiştir.

Konuşmacılar faşist saldırılar, DGM' leri ve MC'nin iktidardan düşürülmesi için kesin tavır alınması gerektiğini önerirken, eylem biçimlerinde de birleşmişlerdir.

Temsilciler Meclisi gündeminde şu konular bulunmakta idi :

Devlet Güvenlik Mahkemesi yasa tasarısı, Konfederasyon üzerinde yoğunlaşan faşist komando saldırıları, DİSK'e bağlı sendikalara yetki verilmemesi ve MC iktidarının işgalindeki TRT.

15-16 Haziran 1970'de ve 30 Haziran 1976'da Tofaşta öldürülen işçiler adına yapılan saygı duruşundan sonra kürsüye gelen DİSK Genel Başkanı Kemal TÜRKLER, DGM yasası karşısında alınacak kesin tavrın tartışılıp saptanması için Genel Temsilciler Meclisinin toplandığını söylemiştir.

DGM'lerinin büyük burjuvazinin işçi sınıfı ve emekçi halkımız üzerindeki zorba egemenliğini daha da pekiştirmek için kurulduğunu söyleyen Türkler, bu mahkemelerle ilgili yasa tasarısının çıkarılmak istenmesinin MC iktidarının ülkeyi yönetmede içine düştüğü beceriksizliği gösterdiğini belirterek, şunları söylemiştir :

"Devlet Güvenlik Mahkemeleri, büyük burjuvazinin buhranın alabildiğine derinleştiği, iç çelişkileriyle ekonomik zorluklarının durmadan arttığı, MC iktidarının ülkeyi yönetmeyi artık beceremediği sınıflar arası çelişki ve mücadelenin iyice sertleştiği işçi sınıfımızın durmadan yükseldiği bir dönemde yeniden kurulmak istenmektedir. Tekelci sermaye, mevcut baskıcı siyasal - hukuksal yapının, antidemokratik ve faşist komando saldırılarının işçi sınıfımızın örgütlü sendikal, siyasel ve düşünce mücadelesinin durdurmadığını gördüğü için Devlet Güvenlik Mahkemelerinin çıkartılmasını istiyor."

Türkler, DGM'lerin kurulmak istenmesinin iki amacı olduğunu açıklarken şunları söylemiştir :

"Birincisi, büyük sermayenin aşırı sömürü ,aşırı kâr ve aşırı baskı diktatörlüğünü pekiştirmek ikincisi ise bu sınıfın diktatörlüğüne karşı mücadele eden işçi sınıfı hareketini, DİSK'i tüm ilerici örgüt ve kişileri olağanüstü mahkemelerde yargılamak, susturmak, ezmek ve böylece halkın bilinçlenmesini önlemektir.

Sömürüsüz, baskısız bir toplumsal düzen, devletin yok edilmesi değil ama sınıfsal yapısının değişmesi demektir. (Son Türk devletini komünist saldırıdan) korumak bahanesiyle tekelci sermayenin kurulmasına çalışıldığı DGM'lerin amacı, böylece açıkça tekelci sermayenin zorba diktatörlüğünü pekiştirmek olarak ortaya çıkmaktadır. İşte bu yüzden Devlet Güvenlik Mahkemeleri sınıf mahkemeleridir.

NEYİ UYGULAMAK İÇİN

İşçi sınıfının özgürce düşünme ve örgütlenme hakkını yasaklayan ve 1936'dan beri yürürlükte olan TCK'nun 141 ve 142. maddelerinin daha, sert ve süratli bir şekilde uygulanması, DGM'nin önde gelen amaçları arasındadır. DGM'leri kurulduğu takdirde, savunma güvencesi bütünüyle ortadan kaldırılmaktadır. Devlet Güvenlik Mahkemeleri, insanca bir yaşam, ileri bir düzen için, halktan yana ekonomik, toplumsal ve siyasal köklü dönüşümler için mücadele verenleri, başta işçi sınıfı önderlerini sosyalistleri zindanlara atmak ve işçileri, sermaye sınıflarının eli kolu bağlı kölesi yapmak için kuruluacaktır. DGM'leri böylesi bir düzen mücadelesinin en ön saflarında yeralan DİSK'i tasfiye etmeyi amaçlamaktadır."

Türkler, konuşmasında zorbalığa dayanan hiçbir gücün, işçi sınıfının sosyalist düzen hedefine yönelik demokrasi savaşını durduramayacağını, işlenen cinayetler ve yapılan işkencelerin hesapsız kalmayacağını söylemiştir.

1975 yılında tüketici fiyatları endeksinin % 20 arttığını, % 16,7 artan ücretlerin, aslında % 3,3 oranında gerilediğini bildiren Türkler, **"1975-75 arasında kişi başına milli gelir % 215 arttığı halde, ücret artışı % 131 düzeyinde kalmıştır. Bu durum milli gelirin büyük bir bölümüne sermaye sınıfları tarafından el konduğunu göstermektedir"** demiştir.

FAŞİST SÜRÜLERİ

MC iktidarının, korku yaratıp, emekçi halkımızı ve ilerici yurtsever gençliği yıldırmak için elindeki tüm olanakları kullandığını bildiren Türkler, konuşmasını şöyle sürdürmüştür :

Atatürk Stadından anıta doğru yürüyen onbinler işçi sınıfımızın istemini dile getiriyordu

"Silâhlandırdığı ve kiraladığı tedhişçileri, adına Ülkü Ocakları denen fiilen yasa dışı örgütlerde topladılar. Bu faşist sürülerini üniversite gençliğinin üzerine sürdüler. Cinayetler işlettiler. Faşist SS birliklerinin öğrenim gençliğine karşı sürdürdüğü silâhlı saldırıları sağ-sol çatışması şeklinde gösterdiler.

MC iktidarı, kendi politikasını desteklemeyen veya ilerici örgütlere üye olan memurları ve öğretmenleri kıyıma uğratmış, faşist komandoları kışkırtarak öğretmenlere karşı kanlı saldırılar tezgâhlamış, devleti tam anlamıyla ele geçirmek için, devlet kadrolarını hiçbir bilgisi olmayan yeteneksiz, kiralık soysuzlarla doldurmuş, kamu kuruluşlarının yönetimi faşizm yanlısı ve Cumhuriyet düşmanı partiler tarafından işgal edilmiştir.

Bursa böylesine inançlı ve tek soluk olmuş onbinleri görmemişti

MC'nin faşist tırmanışın bu uygulamalarını saptırmak, gerçekleri gizlemek için TRT'yi kullandığını, Danıştay kararına rağmen TRT'nin uzun süredir açıkça işgal altında olduğunu bildiren Türkler, **"TRT'yi bu hale getirenlere gerekli ceza, onların aldatmaya çalıştığı halkımız tarafından sırası gelince mutlaka verilecektir"** demiş ve şöyle devam etmiştir.

OYUNA İZİN VERMEYİZ

"MC iktidarı öğrenciler, öğretmen ve memurlar üzerinde denediği kanlı oyunu işçi sınıfının üzerinde de denemeye kalkışmış bulunmaktadır. Böylece işçi sınıfı içinde çatışma çıkarıp, bölücülük yapmak ve kamuoyunu işçi sınıfı hareketine karşı çıkarmak istiyor. İşyerlerine, özellikle DİSK'in örgütlü olduğu işyerlerine komandoları işçi olarak alıyor, bu silâhlı faşistlerin çıkardıkları tek taraflı olayları ve saldırıları işçiler arasında çatışma şeklinde yansıtıyor. DİSK olarak oynanmakta olan oyunları çok yakından izliyoruz. Şunu iyi bilsinler ki, bu oyuna asla izin vermeyeceğiz."

CHP İLE İLİŞKİLER

Türkler, CHP ile olan ilişkilerine değinirken de, şunları söylemiştir :

"DİSK'e indirilecek darbenin CHP'yi, CHP'ye indirilecek darbenin DİSK'i, işçi sınıfı örgütlerine ve çeşitli toplumsal katmanların demokratik kitle örgütlerine indirilecek darbelerin bu ikisini etkilememesi olanaksızdır. CHP'nin, emekçi halkımızın sorunlarına en çok eğilen bir parlamento çoğunluk partisi olarak DGM' lerin kuruluşuna karşı çıkması, faşizme karşı mücadele ve demokrasinin kurtarılması açısından en doğal bir olaydır.

DİSK'in CHP ile olan güçbirliğini çekemeyenlerin, bunu bozmak için çeşitli taktik ve yollara baş vurmakta olmaları gözden kaçmemaktadır. Bu kişilerin emelleri kursaklarında kalacak. Çünkü güç birliği konusunda DİSK'in demokrasinin kurtarılması ve korunması için, faşizme karşı mücadele dışında başkaca bir şartı yoktur."

DİSK Genel Başkanı, konuşmasını şöyle tamamlamıştır :

"Türk-İş küçük ve gülünç şartlarından vazgeçmelidir. Tekelci sermaye ve burjuva yanlısı politikasını bırakmalı, komandoculuk hareket ve eylemleriyle ilişkisini kesmelidir. Ve böylece demokrasiyi kurtarmak ve korumak için faşizme karşı mücadelede yerini almalı ve bu konuda CHP ile ve diğer demokratik ve ilerici kuruluşlarla güçbirliği ilişkilerini kurmalıdır. DİSK olarak böyle bir hareketi, endişe ile değil, kıvançla karşılarız."

Korkmak yok olmak demektir, yılmak yok olmak demektir. DİSK'i çökertmek isteyen sermaye sınıfları ve onların eli kanlı MC iktidarı tarihin çöplüğüne atılacak, fakat DİSK yaşayacaktır. Sınıfsal görevimizi yerine getirmek üzere demokrasi, barış, özgürlük ve toplumsal ilerleme için İLERİ."

BAŞTÜRK KONUŞUYOR

Temsilciler Meclisinde Milletvekili olarak konuşması istenen Sendikamız Genel Başkanı ve İstanbul Milletvekili Abdullah BAŞTÜRK Faşist saldırılara karşı devrimcilerin mutlaka başarıya ulaşacaklarını söyleyerek özetle şunları söylemiştir :

"İşçi sınıfının, sizin gücünüzle faşizmin zinciri mutlak kırılacak ve elbette gerçekten sosyalist Türkiye kurulacaktır. Çalışan biz, ürünü yaratan biz, yarattıklarımızdan yararlanenler ise burjuva sınıfı ve yardakçıları, elbette bu böyle sürmeyecektir."

Toplantıda sendikamız Kocaeli Şube Başkanı Nafiz BOSTANCI yaptığı konuşmada işçi sınıfının son baskı ve DGM ile ilgili son gelişmelere karşı alacağı kesin tavrı anlatmıştır.

İLK EYLEM BURSA'DA ONBİNLERCE İŞÇİ DGM VE FAŞİZME HAYIR! DEDİ

Bursa Bursa olalı böylesine inançlı bir kalabalık görmemişti, tüm engellemelere karşın Bursalı emekçiler DİSK temsilciler Meclisinin bir gün önce aldığı kararı hayata geçiriyorlardı.

Saat 14.30 da akın akın işçiler stadyumun yanında toplanıyordu. Flamalar ve dövizleri alındı. Olgunluk ve sınıfının onuruna yakışırcasına... dövizler. Faşizmi ve MC yi yeriyor ve onbinlerce ses yürekten **"FAŞİZME GEÇİT YOK"** diye haykırıyordu.

İstanbul ve Kocaeli'nden gelen işçi temsilcileri ile kaynaşmış tekses tek yürek olmuştu.

Atatürk stadından başlayan yürüyüş anıta kadar sürdü. Tüm Bursalılar bu kadar düzenli bir yürüyüş görmemişti. İşçi sınıfının gür sesi haykırıyordu "FAŞİZME GEÇİT YOK, DGM'YE HAYIR"

Mitingin açış konuşmasını yapan Maden-İş 13. Bölge temsilcisi Selim MAHMUTOĞLU şunları söyledi : **"TOFAŞ işyerinde meydana gelen üyemiz Muammer Çetinbaş'ın ölümü ile sonuçlanan bu olay kendiliğinden gelişen bir olay değildir. Bu, tırmanmakta olan Faşizmin Bursa ile ilgili daha önceden planlanmış, sahneye konulmuş ve gerici faşist karması MC iktidarının buradaki uşaklarına uygulattığı bir tertiptir. Tariş'te sahnelediğinin değişik bir biçimidir. Ancak amaç aynıdır. İşçi sınıfına, tüm ilericilere, yurtseverlere baskı, terör uygulanarak yıldırılmak kendi kanlı sömürü düzenlerini devam ettirmektir. İşte burada yanılıyorlar. Ölkemiz Muammerin doğmayan çocuğundan önce büyüdü. Biz işçi sınıfıyız, terörü başlarına çalarız. Tarih ve doğa tanıktır yılmadığımıza"**

Büyük sevgi gösterileriyle kürsüye gelen DİSK Genel Başkanı Kemal TÜRKLER şunları söyledi : **"İşçi sınıfımıza karşı faşist çetelerin giriştikleri saldırıların amacı açıktır. İşçilere gözdağı vermek, onları ortadan kaldırmak.**

MC iktidarının işçi sınıfı hareketi ve onun bir parçası olan DİSK'in güçlenmesinden endişe duyması yerindedir. Çünkü Türkiye işçi sınıfının bilinçli kesimlerinin çatısı altında toplayan demokratik sınıf ve kitle sendikal örgütümüz DİSK, sınıf uzlaşmacılığına en ufak bir hoşgörü tanımamaktadır, Sömürüyü sınırlama ve sömürüyü sınırlama mücadelesinde sınıf sendikacılığı yani DİSK geliştikçe sarı sendikalar bir bir sahneyi terketmekte ve bu yüzden sermaye güçlerinin işçi sınıfı içindeki beşinci kolu etkisizleşmektedir.

Bursa olayları iki önemli noktayı iyice açığa çıkarmıştır. Gelişen sınıf mücadelesi karşısında aynı tekelci sermaye gibi, sınıf uzlaşmacılığı yapan sendikalar da sıkışmakta ve maskeleri düşmektedir.

DİSK üyesi Muammer Çetinbaş'ı öldüren kurşunu ağzından demokrasi sözcüğünü düşürmeyen Türk-İş'e bağlı Türk Metal-İş'in arabasından atılmıştır. Sınıf uzlaşmacılığı ile faşizmin giderek bütünleşmesi Bursa'da açıkça kendini göstermektedir."

Mitinge katılan Genel-İş üyelerinin bir kısmı anıt meydanına yürürken

Genel Başkan Türkler daha sonra DGM'yi eleştirmiş ve CHP - DİSK ilişkileri üzerinde durmuştur. Demirel'in CHP-DİSK güçbirliğinden korktuğunu ve bu güçbirliğini bozmak için yalan ve iftira kampanyası açtığını belirterek Demirel' in bu konuda söylediklerini yanıtlamıştır. DİSK Genel Başkanı Türkler daha sonra şunları söylemiştir : **"Türkiye ekonomik ve siyasi bunalım içindedir. Bu bunalımdan çıkmanın tek yolu da MC iktidarından kurtulmaktır. Türk-İş'de bu bunalımdan kurtuluş için, bizim gibi, Türkiye'nin en büyük ve güçlü partisi CHP ile işbirliği kurmalıdır. Rejimin ve işçi haklarının korunması için buna mecburdur.**

CHP ve DİSK özerk kuruluşlardır. Bu iki kuruluş sadece faşizme ve MC iktidarına karşı güçbirliği yapmaktadırlar. Bu güçbirliğini kimse bozamayacaktır. Demirel kolay seçim kazanmak için enbüyük engel gördüğü CHP'yi ve güçbirliğimizi bozmak istemektedir. Demirel CHP' den ve işçilerden korkmaktadır. Ne kadar korkarlarsa korksunlar bu korku denizinde boğulacaklardır."

Genel Başkan konuşmasının son bölümünde de şunları söylemiştir :

"Bursa'da faşist güçlerin hesapları suya düşmüş, tuzak bozulmuştur. Bu bilinçli işçilerin soğukkanlılığı, cesareti, uyanıklılığı ve direnişi sayesinde olmuştur. Bugün buradaki kitlesel eylemimiz MC iktidarının faşist beslemelere bir ihtarıdır."

Onbinler DGM ve Faşizme hayır dedi Bursa'da

EMEK VE SERMAYE

(Geçen sayıdan devam

ÇALIŞTI DA KAZANDI SÖZÜ DOĞRU MUDUR?

İşte sermaye birikiminin yöntemi budur. İnsanlar çalışarak, işgüçlerini üretim eylemine koşarak ve böylece değerler meydana getirerek sermayeyi oluştururlar. Sermaye, iş aracı, meta ya da para biçiminde somutlanmış emekten başka bir şey değildir. Ne var ki sermaye, onu yaratan ellerde değil, başka ellerde toplanmaktadır. Sermayenin binlerce işçi tarafından yaratılıp kapitalist tarafından el konulmuş artı-değerler toplamı olduğunu da yukarıda gördük. O halde "Çalıştı da kazandı" ya da "çalışan kazanır" gibi moda olmuş sözler sermayenin özünü ve kaynaklarını örtmeye yarayan palavralardır. Bir kişi kendi kol ve kafa gücü ile günde kaç liralık değer üretecek ki, milyonları bir araya getirecek? Çalıştı da kazandı yargısı yerine "Çalıştırdı da kazandı" yargısını koymak gerekir. Şundan ki, iyi çalışan bir kimse kendisine ve ailesine ancak normal bir yaşam sağlayabilir. Bunun gibi "Cami yaptırdı da Allah verdi" gibi boş inançlar içeren sloganlar, yalnızca sömürücülerin sözcüleri arasında değil, sömürülen kitleler arasında da aynı derecede yaygındır. Oysa ki bir kimse daha sermayeyi oluşturmadan ne ile ve nasıl cami yaptırılabilir?

Hayırlı işler yapmakla ün almış iyi yürekli! milyarderlerimiz artı-değere en çok susamış kimselerdir. Öğrenci yurtlarını yaptırıp eğitim vakfı gibi dua getiren işleri finanse edenler, aslında işçilerden alıp el koydukları artı-değerlerin sadece küçücük bir bölümünü -verdiklerinin birkaç katını bu bahane ile başka kaynaklardan sızdırmak kaydıyle- hayırseverlik ününü almak için yatırıma ayırmaktadırlar.

Gerçekten sevap diye bir şey sözkonusu ise, yeryüzündeki tüm sevaplar, sermayenin yaratıcısı olan işçi sınıfınındır.

ARTI - DEĞER MAKİNANIN HAKKI MIDIR?

Yukarıdaki bölümlerde örnek alınan dokuma işçisi, 8 saatlik bir işgününde 200 lira ile ölçülen bir değer içeren pamuk ipliğini 400 lira ile ölçülen bir değer içeren pamuk bezine dönüştürüyor ve bu işi bir dokuma tezgâhı aracını kullanarak yapıyordu. Başka bir anlatımla, pamuk ipliğinin pamuk bezine dönüşümü sırasında iplik ile bez arasına giren iki ögeden biri işçi, öbürü de makina idi.

Kapitalistin iddiasına göre bu oluş içinde işçi, kendisine düşen payı ücret olarak almıştır. Makinanın payına düşen artı-değer ise, makinanın sahibi olan işverene aittir. Kapitalistler sınıfı açısından burada sömürü ya da başka bir ad ve biçim altında herhangi bir haksızlık söz konusu değildir. Acaba gerçekten bu böyle midir? Çağımızı belirleyen sınıf çatışmalarının ve tüm kavgaların çekirdeğini oluşturan bu konuya eğilip ışık tutmak gerekir.

Kapitalisti sadece artı-değerin kendisine ait olduğunu iddia etmekle kalmaz, "Fabrika kurdum da fakir fukaraya ekmek kapısı açtım." diyerek bir yandan övünürken, öte yandan, sanki fabrikayı işçiler ücret alsın diye kurmuş gibi hak, adale, ve insanlık gösterisi yapar, işçileri manevi yükümlülük altında bırakır. Kapitalistin iddiasına göre fabrika işçinin ekmek kapısıdır.

Yukarıda alınan örnekte, yılın son günü onbinlerce işçinin hiç birinin elinde göze görünür bir şey kalmazken, aynı yıl içinde 225 milyonu bir araya getiren iyi yürekli; kapitalistin aynı zamanda "Milliyetçi" ve yurtsever olduğunu da kabul ederek, bu 225 milyonu İsviçre bankalarına kaçırmadığını, lüks eşya ithali ya da incik boncuk alışverişi gibi işlere yatırmadığını ve bu parayla yeni bir fabrika kurduğunu varsayalım. Söylemek bile fazladır ki, bu yeni fabrika kapitalistin olacaktır. Kapitalist bu yeni fabrika sayesinde geçen yıla oranla - ortalama 500 işçi daha fazla çalıştıracak ve bu 500 işçinin her birinden ayrı ayrı artı-değerler toplayacaktır. Bir önceki yıl 10.000 işçi çalıştırıp 225 milyon lira kâr elde eden kapitalist, bu yıl 10.500 işçi çalıştırıp 12 milyon fazlasıyla 237 milyon lira elde edecektir.

Demekki, damlaya damlaya göl olur örneği, kapitalistin elinde birikip sermaye adını alan artı-değer, daha sonra biçim değiştirerek fabrikalara dönüşmektedir. Buna göre fabrika, daha önceki artı-değerlerin ya da emeğin madde halindeki görünüşünden başka bir şey olmamaktadır.

Onbinlerce işçinin çalışıp artı-değer ürettiği ve milyonlarla, milyarlarla ölçülen zenginlikler yarattığı tüm öbür fabrikalar ve tüm işletmeler, bu yeni fabrikadan hiç de farklı kuruluşlar değildirler. Onlar da artı-değer birikimi sonucunda varolmuşlardır. O halde artı-değerin ve özellikle kârın makinaların payına düşen hak olduğu iddiası şöyle dursun, tam tersi, makinalar insan emeğinin bir sonucu, işçi sınıfının ürünüdürler .

Soruna kapitalizm öncesi üretim ve ekonomi biçimlerini de kapsayan daha geniş bir görüş açısından bakıldığı zaman, varoluşlarına alışılmış olduğu için göze çarpmayan bir çok ilginç sonuçlarla karşılaşırlar. Bugünkü değer kavramının daha ortaya çıkmadığı, başka deyimle değerin henüz somutlaşmadığı çağlarda, sermaye biçiminde olmasa bile, yine ürünler ve maddi zenginlikler kimi kurumlar, topluluklar, aileler ya da özel kişiler elinde "**Artı-ürün**" biçiminde birikmekte idi. Ne var ki, hangi biçim ve ad altında olursa olsun -hemen tüketilecek olanlar da içinde olmak üzere biriken ürünler, varlıklar ve zenginlikler, sınıfsız toplumlar çağında-aile, kabile ya da komün - tüm birlik üyelerinin, sınıflı toplumlarda da çalışan sınıfların kollektif (ortaklaşa) çabalarının ürünü oluyordu. Kısaca diyebiliriz ki bugün içinde bulunduğumuz maddi uygarlık, yaşama süreci içinde yararlandığımız mallar, araçlar, tekniklerle bilgiler tarihsel bir birikimin, yani tarihi yapan insan emeğinin bir sonucudur. Demirin bulunuşundan bugünkü baltaya, ilk tahta tekerlekli taşıttan yapma gezegene değin tüm araçların geçirdiği evrimde bir değil, bin değil, sayısı belirsiz insan emeeğinin katkısı vardır. Kaldı ki, bugün kapitalistin serbest piyasadan sağladığı ve sürüm ve istem yasasına göre ücret karşılığında satınaldığı işgücü, yaşama araçlarına paralel olarak uzun bir tarih ve tarih öncesinin sunduğu bilgi ve ustalıklarla donatılmış, çok uzun bir geçmişin zorladığı evrim sonunda üretime uyarlanmış kol ve kafa gücü, kas ve sinir sistemi ve son derece gelişmiş beyinden ibaret bir birikimdir. Yani, kapitalistin piyasada kolaylıkla bulup

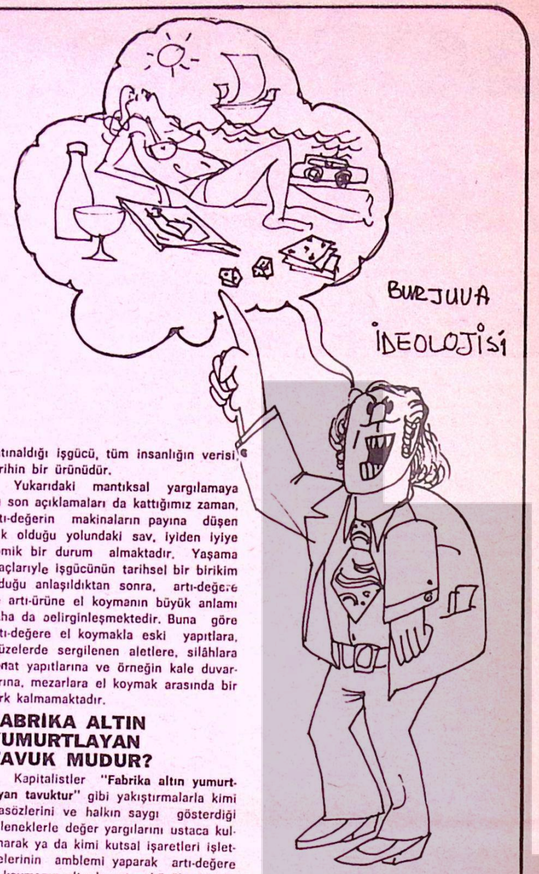

satınaldığı işgücü, tüm insanlığın verisi tarihin bir ürünüdür.

Yukarıdaki mantıksal yargılamaya bu son açıklamaları da kattığımız zaman, artı-değerin makinaların payına düşen hak olduğu yolundaki sav, iyiden iyiye komik bir durum almaktadır. Yaşama araçlarıyle işgücünün tarihsel bir birikim olduğu anlaşıldıktan sonra, artı-değere ve artı-ürüne el koymanın büyük anlamı daha da aydınlenmektedir. Buna göre artı-değere el koymakla eski yapıtlara, müzelerde sergilenen aletlere, silâhlara sanat yapıtlarına ve örneğin kale duvarlarına, mezarlara el koymak arasında bir fark kalmamaktadır.

FABRİKA ALTIN YUMURTLAYAN TAVUK MUDUR?

Kapitalistler "**Fabrika altın yumurtlayan tavuktur**" gibi yakıştırmalarla kimi atasözlerini ve halkın saygı gösterdiği geleneklerle değer yargılarını ustaca kullanarak ya da kimi kutsal işaretleri işletmelerinin amblemi yaparak artı-değere el koymanın altında yatan büyük gerçeği ve büyük haksızlığı dolaylı ve dalaveralı yollardan halka benimsetmeye çalışırlar. Kimi kez de kendi büyük mülklerini adlandırmak zorunluluğu karşısında kalınca "**Ulusal servet**" deyimini kullanırlar. Gerçekten, kapitalist, işçiyi genel olarak tezgâhta, fabrikada, daha doğrusu makina başında çalıştırıp artı-değere el koymaktadır. Daha açık bir anlatımla kapitalist makina aracılığıyle işçiyi sömürmektedir. Bu doğru karşısında kapitalistlerin de başka bir kasıt altında sordukları şu soru ister istemez akılları kurcalamaktadır: Acaba bu makinalar, fabrikalar, işçi çalıştıran işletmeler, kuruluşlar... insanlar için zararlı nesneler midirler?

Bundan ikiyüz yıl kadar önce İngiltere'nin Manchester kentinde işçilerin, işsizliğe ve yoksulluğa yolaçtıkları gerekçesiyle makinaları parçaladıklarına ilişkin örnekler vardır. Kapitalist işletmeciliğe paralel olarak endüstri gelişiminin daha yeni hızlanmaya başladığı o dönemlerde, el tezgâhlarının yerini doğal enerji ve buharla işleyen makinalar alıyor, küçük atölyelerle el tezgâhlarının yerine büyük fabrikalar kuruluyordu. Bir yandan doğal enerjiden büyük ölçüde yararlanma, öte yandan yeni buluşlarla geliştirilmiş makinaların endüstriye uygulanışı el emeğinin ve bir ölçüde uzmanlığın yerini aldığından, işverenler eskisine oranla daha az sayıda ve uzman olmayan işçi çalıştırıp daha az döner sermaye ile daha çok üretim yapma olanağını buluyorlardı. Böylece emeğin üretkenliği arttıkça işverenler işçilerden bir kesimini işten çıkarıyorlardı. İşte işçiler bu nedenle, işsizliğe yolaçtığını deneyleriyle anladıkları için makinaları hasım olarak görüyorlardı. Oysaki yeni makinalar üretimin artması ve böylece bolluk olması için gerekli ve son derece yararlı idiler. Toplumun gelişmesinde birinci derecede rolü olan "**Teknik üretici güçler**" gelişmedikçe toplum gelişemezdi. Kaldı ki, işsizliğe yolaçan esas neden hiç bir yönüyle makinalar değildi. Manchester işçileri bu gerçeği görememişlerdi. Kötü olan ve zararlı olan şey, makinaların kendileri değil, onların kullanılış biçimleriydi. Nitekim makinaların geliştirilmesiyle emeğin üretkenliği arttıkça iş saatleri azaltılacak yerde, iş saatlerine dokunulmuyor, işçilerin bir kesimi kapı dışarı ediliyorlardı. Bununla birlikte işçiler makinaları görüyorlar ama, makinaların arkasında duran ve kâr hırsı ile tutuşan kapitalisti göremiyorlardı.

Gerçekten kapitalist, makinaların sahibi olduğu için ve bu sahipliğe dayanarak işçiler tarafından üretilen artı-değere sahip çıkmaktadır. Makinaların üretimdeki büyük rolü ile onların kullanılış biçimini birbirine karıştırmamak gerekir. Bir işletmenin neyi ürettiği ve ne kadar ürettiği sorunu, üretilen malların kime ait olacağı sorunundan başkadır. Bunlardan birincisi yeryüzündeki tüm yaşama koşullarının belirleyici ögesi, ikincisi de parmakla gösterilecek kadar az sayıdaki büyük zenginliklerle büyük yoksullukların bir arada varolmasının temel nedenidir. Bu açıdan bakıldığı zaman, gerçekten fabrika altın yumurtlayan tavuk gibidir. Ne var ki, tavuk kiminse yumurta da onun olmaktadır.

İŞÇİ ÜRÜNÜNE NASIL YABANCILAŞIR?

Sıradan bir kapitaliste sorarsanız, elindeki sermaye babasından, dedesinden kalmıştır. Gerçekten kapitalist ölünce sahibi olduğu sermaye çocuklarına kalır. Kapitalistin mülkiyetinde olduğu için, kapitaliste artı-değere el koyma olanağını veren sermayenin, emeğin somutlanmış ürünü ve bir bakıma tarihsel bir birikimin sonucu olduğunu yukarıda görmüştük. Bununla birlikte işçi öldüğü zaman

EMEK VE SERMAYE

çocuklarına işçi olma olanağı dışında bir şey kalmamaktadır. Bu nedenle burjuvalarla diğer mülk sahiplerinin kutsal saydıkları mülkiyet hakkı işçiler bakımından hiç bir anlam taşımaz. İşçi çocuklarına miras olarak olsa olsa, büyük şairin dediği gibi açlığı ve hastalığı bırakır.

Kapitaliste gelince, ondan çocuklarına kalan miras, fabrikalarla birlikte bir de işçilerin ürettiği artı-değere el koyma hak ve yetkisidir. Böylece kutsal mülkiyet ve kutsal miras haklarıyla babadan oğula geçen şey, başı ve sonu olmayan bir haksızlıktan başka bir şey olmamaktadır.

Sermayeyi yaratan işçi sınıfı, yarattığı sermaye aracılığı sömürülp sindirilmektedir. Çağdaş üretimin gerektirdiği ileri teknoloji ve bu teknolojiye uygun düşen büyük işbölümü, işçinin kendi yaptırı görmesi ve tanıması olanağını ortadan kaldırmıştır. Çimento fabrikasına bağlı bir taş ocağında çalışan kompresör ustasının bir işgününde ne kadar çimento üretmiş sayılacağını uzmanların bile hesabedemeyeceğini yukarıda görmüştük. Bunun gibi Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu'nda vida sıkıştırmakla görevli bir işçi, örneğin üniversitedeki kardeşine sıkılan kurşunu imal ettiğini anlayamaz. Nasıl ki. Amerika'daki bir laboratuvarda çekirdek fiziği üzerine yaptığı çalışmalar nedeniyle ödül alan bir Türkiye'li bilim işçisi - belki de yurtseverliğine hayranlık duyduğu - Vietnam'lıyı sakat bırakan bir kimyasal maddeyi imal ettiğini anlayamazsa.

Esasında hangi düzeyde olursa olsun, işçi, yapıtının sonucunu görüp anlasa bile ekonomik ilişkiler aynı kaldığı sürece yine bir şey değişmez. İş süresini uzatarak ya da işgücünün yoğunluğunu artırarak emeğin verimliliğini yükseltmeye çabalayan işçi, arkadaşlarına oranla biraz daha fazla ücret alıp yaşamında iyiye doğru bir düzeltme sağlasa bile, aldığı ücrete paralel olarak artı-değeri de büyüteceği için, eninde sonunda sermayenin büyümesine yardımcı olmanın ötesinde pek önemsenecek bir şey yapmış sayılmaz. Şundan ki, işçinin yarattığı artı-değer, sadece sermayeye katkıda bulunmak ve böylece "**Yeniden üretim**" için gerekli olanağı hazırlayarak burjuva sınıfını güçlendirmekle kalmazı buna paralel olarak kendisinin sonrasız işçi olarak kalmak yazgısından kurtulma olanağını da ortadan kaldırıcı bir rol oynar. Daha da kötüsü, artı-değer bir gün bir numaralı düşman olarak işçinin karşısına dikilir ve yazgısını değiştirmeye kalkıştığı gün onu açlığa mahkûm eder. Değil mi ki, sarı sendika ve onun haydut yöneticisinden grev kırıcısına, yerüstü polisinin copundan ve panzerinden yeraltı polisinin kurşununa ve işçinin ekonomik ve politik hareket alanını her gün biraz daha daraltan yasa koyucusuna değin nekadar parazit, nekadar zorbalık araç ve örgütü varsa hepsinin beslendiği biricik kaynak artı-değerdir.

Böylece kapitalist adı verilen ekonomi biçimi geçerliliğini koruduğu sürece işçi kendi yapıtının kölesi, tutsağı olmaktadır.

İŞÇİ ÖZGÜR KİŞİ MİDİR?

Köleci ekonominin egemen olduğu eski çağlarda birinci derecede işgücü kaynağı olan köleler, efendileri tarafından alınıp satılırlardı. Daha sonra feodal ekonominin egemen olduğu çağlarda toprak beyleri, topraklarında çalıştırdıkları köylüleri, üzerinde çalıştıkları toprakla birlikte alıp satarlardı. Feodal beylerin topraklarında çalışan bu insanlara batı dillerinde "**Serf**", Osmanlı Ülkelerinde "**Reaya**" adı verilirdi. Ne köleci toplum çağında köleler ne de feodal toplum çağında serfler ve reaya hiç bir özgürlüğe sahip değildiler. Onlar efendilerine ve beylerine boğaz tokluğuna çalışmak zorundaydılar.

Çağımızda işgücü bakımından köleler sınıfı ile serfler sınıfının yerini işçi sınıfı almış bulunuyor. Ne var ki, işçi, köleden ve serften oldukça farklı bir durumdadır. Bugün işçiyi çalışmaya zorunun serbest piyasadan daha kolay ve elverişli koşullarla sağlanması amacını güttüğü görülür. Aynı işe istemli 100 işsiz arasından en az ücretle çalışmayı kabul eden (1) işçiyi işine alıp 99 kişiyi açıkta bırakan kapitalist, özgürlük konusunda hem kendisi hem de işçi adına konuşmaktadır. İşçiye gelince, o, bir yandan kapitalistlerin özgürlük şarkılarını dinlerken, öte yandan ücret pazarlığının yapıldığı özgür borsada işçi olmakla işsiz kalmak arasında bir seçim yapmaktadır. İşte işçinin görüp göreceği özgürlük, açlıkla yarı açlık arasında yaptığı bu seçim sırasındaki özgürlükten ibarettir.

Kapitalist ekonomi ilişkilerinin tam olarak yerleşmiş bulunduğu varsayılan bir toplumda hangi türden olursa olsun, üretim araçlarına sahip olmayanların üretim araçları sahiplerine işgüçlerini satmaktan başka namusluca bir yaşama seçenekleri yoktur. İnsanların kol ve kafa gücü dışında soyut bir işgücünün varlığı düşünülemeyeceğine göre, çalışan kimse iş saatleri süresince çalıştıran kimseye tutsak olmuş sayılmaz mı?

Bir kimsenin bir başkasına ait işyerinde ve bir başkasının buyruğu altında çalışmak zorunda ve hele yaşamının bu

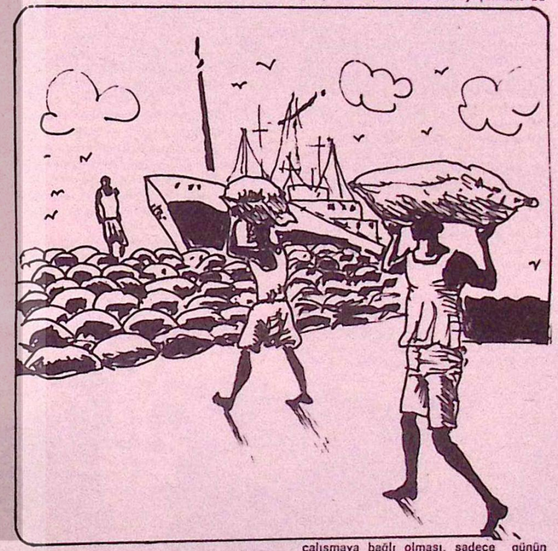

çalışmaya bağlı olması, sadece günün belli bir bölümüyle sınırlı geçici bir tutsaklık değil, aynı zamanda onur kırıcı bir durumdur. Her işçi bu onur kırıcı durumun ağırlığını benliğinde duyar. Bu nedenledir ki, geleneksel değer yargılarına henüz ket vurulmamış, kişiliğini yitirmemiş ve onuru kırılmamış özellikle geri bırakılmış ülke işçileri, bir gün bu onur kırıcı durumdan, yani işçi olmaktan kurtulma umudu ve tutkusu ile yanıp tutuşurlar. Oysa işçinin sermaye anlamında bir birikim yapması söz konusu olmadığı için, işçilikten kurtulma olasılığı da gün geçtikçe azalır ve özgürlüğe kavuşma umudu gittikçe uzaklaşır.

Bununla birlikte patronlar bu konuları herkesten daha iyi bildikleri halde, işçinin işçilikten kurtulma umudunu ustaca kullanarak ve bu doğrultudaki tutkusunu kamçılayarak işçiyi patronluk rejimi olan kapitalizmi savunmaya iterler. Eskiden hammallık eden bir kişinin dünyanın bilmem hangi ülkesinde bugün fabrikatör ve milyoner olduğuna ve semerini mağazasının vitrinine koyduğuna değin öyküler anlatıp resimler basarlar ve günaşırı gazetelerinde yayınlarlar.

FABRİKA BİR KİŞİNİN MÜLKÜ OLABİLİR Mİ?

Eski çağlarda üretim hem küçük hem de ilkel aletlerle yapılabiliyordu. Balta gibi, kazma ve el tezgâhı gibi küçük ve ilkel araçlar tek tek kişiler tarafından kullanılabildiği ya da işletilebildiği için, bu araçları kullanıp işletenler aynı zamanda bu araçların sahipleri idiler. Bu gibi ilkel araçlar yer yer bugün de kullanılmakta ise de, artık modern toplumun esas üretim araçları olmaktan çıkmışlardır. Şundan ki, bu gibi araçlarla artık kaliteli, bol ve ucuz mal üretilememektedir.

Günümüzün geçerli üretimini gerçekleştirmeye elverişli üretim araçları, yüzlerce kişinin bilgi, uzmanlık ve üretim alışkanlıklarının bir araya gelebildiği büyük fabrikalar, komple işletmelerdir. Bu fabrikalarla işletmeler, ürettikleri malların çeşitli parçalarını imal eden çeşitli bölümlerden meydana gelmişlerdir. Onun içindir ki, modern toplumda gerekseme duyulan bir malın üretimi, ancak yüzlerce kişinin bilgi ve uzmanlığının, kol ve kafa gücünün birleştirilmesiyle olağan hale gelmektedir. Kısacası, günümüzde üretim, yüzlerce kişinin ortaklaşa çabasını ve geniş çapta işbölümünü gerektirmektedir. Buna bilim dilinde "**Üretimin kollektif nitoliği**" adı verilmektedir.

Eskiden sahip oldukları ilkel araçlarla üretim yapanlar ürettikleri ürünlere de sahip oldukları halde, modern toplumun geçerli üretim araçları olan büyük fabrikalarla büyük işletmeleri harekete getirip ortaklaşa çabalarıyle üretimi gerçekleştirenler, bu fabrikalarla işletmelerin sahipleri olmadıkları için, üretilen ürünlere de sahip değildirler. Şundan ki, kapitalist toplum yapısının birincil özelliklerinden biri olarak, ürünün mülkiyeti, üretim araçları üzerindeki mülkiyeti izlemektedir.

Görüldüğü üzere üretim yüzlerce, binlerce kişinin ortaklaşa çabasıyle gerçekleştiği halde, bu üretimin sonucu olan ürünlere sadece araçlar üzerindeki mülkiyeti elinde tutan bir kişi, bir aile ya da bir şirket sahip çıkmaktadır. İşte burada düzeltilmesi gereken bir terslik vardır. Bu terslik, bir kişinin, ailenin ya da şirketin hareket getiremeyeceği, çalıştıramayacağı ve işletemeyeceği kocaman makinaların, kocaman fabrikalarla işletmelerin ve çiftliklerin mülkiyetini elinde tutmasından ileri gelmektedir. Bilim dilinde bu tersliğin adına "**Üretimin kollektif niteliği ile üretim araçları üzerindeki mülkiyetin özel karakteri arasındaki çelişme**" adı verilmektedir.

SINIF KAVGASI DEVRİMCİLERİN UYDURMASI MIDIR?

Üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet, insanların o araçları tek başlarına kullanmalarının olağan ya da zorunlu olduğu eski çağlardan kalma hukuk kurallarındandır. Ne var ki, bu demode olmuş hukuk kuralı aynı güçte bugün de sürdürülmektedir. Oysa üretim araç ve tekniklerinde zamanla önemli gelişmeler olmuş, kol kuvvetinin yerini buhar, akaryakıt, elektrik gücü ve atom enerjisi almış, küçük aletler, el tezgâhları ve atölyelerin yerine büyük fabrikalar, işletmeler kurulmuştur. Kısa anlatımla, üretim araçları zamanla değişikliğe uğradığı halde, bu araçların işletilip kullanılmasıyle ilgili kurallar eskiden oldukları gibi kalmışlardır. Bu kurallar -özellikle mülkiyete değgin hukuk kuralları - üretim araçlarının işletilip kullanılması ile birlikte üretilen ürünlerin bölüşümünü de kapsadığı için, yani üretim ilişkilerinin tümünü oluşturduğu için toplumu son derece karmaşık ve çelişik sorunlarla karşı karşıya getirmiştir.

Çağdaş üretim yapan kuruluşlar zamanla daha da gelişip büyüme eğilimi taşıdıklarından, bu kuruluşların işletilip kullanılışı ve ürettikleri ürünlerin bölüşümü ile ilgili kuralların -özellikle mülkiyete ve mirasa ilişkin hukuk kurallarının- bu işleyiş ve kullanılışı kolaylaştıran ve ürünlerin bölüşümünü topluma benimseten bir doğrultuda değiştirilmeleri gerekirdi. Bu gerekli değişikliklerin yerinde ve zamanında yapılmaması, çalışan sınıflar tarafından benimsenmeyen durumlarının daha da artmasına yol açtığı gibi, bu gidiş, son çözümlemede üretici güçlerin

EMEK VE SERMAYE

gelişmesini ve buna bağlı olarak üretimin artmasını engelleyici bir rol oynamaktadır. Böylece üretimi gerçekleştiren sınıflarla mülkiyete ilişkin kuralları koyma yetkisini ellerinde tutan sınıflar arasında baş gösteren çıkar zıtlığı, şiddeti gittikçe artan gerilimlere ve bir noktada çatışmalara yol açmaktadır.

İşte, üretimi gerçekleştiren sınıflarla üretim araçlarının işletilip ürünlerin paylaştırılmasıyle ilgili kuralları koyma yetkisini ellerinde tutan sınıflar arasında -çıkar zıtlığı nedeniyle- ortaya çıkan ve kaçınma olanağı bulunmayan bu çatışmalara **"Sınıf kavgası"** adı verilmektedir. Oysa egemen sınıflar bu kavganın nedenini ve kökenini çok iyi bildikleri halde sınıflar arası gerilimin doğal ürünü olan her olayı ya düzmece terimler karmaşasına boğarak kamuoyunu yanıltmakta, ya kasıtlı olarak çıkardıkları planlı provokasyonlar ve cinayetlere varan ilgi çekici olaylarla örtmeye çalışmakta ya da düzen bozucu bir takım kimselerin kışkırtmaları imiş gibi göstermektedirler.

KAPİTALİST İLİŞKİLER NEDEN ÇAĞIMIZA TERS DÜŞMEKTEDİR?

Çağdaş koşullara uygun gereksinmeleri karşılamaya elverişli bir üretimin gerçekleşebilmesi için yine çağdaş teknoloji verilerinin uygnlandığı büyük ve kapsamlı işletmelerle bu işletmelerin yardımcı ögelerini oluşturan büyük kuruluşların varlığı zorunludur. Ne var ki bu işletmelerle bunlara yardımcı kuruluşların sadece varolması, üretimin gerçekleşmesi için yeterli değildir. İş araçlarıyle tekniklerinin, kısa deyimiyle tüm yaşama araçlarının harekete getirilip üretime ve hizmete koşulması için çağdaş teknolojiye paralel olarak bilginin, uzmanlığın ve üretim alışkanlığının tarihsel doruğuna erişmiş -taş kırma işçisinden atom bilginine değin- her dalda yetişkin bir işçiler ordusunun, yani işçi sınıfının da varolması kaçınılmaz koşuldur. Başka bir anlatımla, tüm yaşama araçlarını içine alan **"Teknik üretici güçler"** le gelişkin kol ve kafa gücü olarak özetlenen **"İnsan üretici güçler"** bir arada ve üretime yönelik olarak varolmadıkça üretim gerçekleşemez ve bunun sonucu olarak da çağdaş toplumun yaşaması olanaksız hale gelir.

Kapitalist - emperyalist dünya sistemi içinde egemen güçlerin elleri altında tuttukları kültür yayma ve propaganda araçlarıyle oluşturdukları kamuoyu ile ön yargılar karmaşasından sıyrılıp daha özgür düşünmeye kendimizi zorlarsak, çağdaş üretimin gerçekleşmesi için, yukarıda özetle belirtilen yaşama araçlarıyle işçi sınıfı dışında bir üçüncü faktörün gerekli olmadığı yargısına varabiliriz. Yani, burjuvazinin yükselme dönemi olan ve kapitalist ilişkilerin, üretici güçlerin gelişmesini kösteklemediği zamanlarda, toplumun gelişmesinde büyük rol oynayan özel girişimci -Özel teşebbüs adı verilen şey- insanlığın bugünkü aşamasında artık gerekli bir faktör değildir. Amerikalı yazar Leo Huberman'ın ilginç benzetimiyle tüm dünyada sayıları birkaç yüzbini aşmayan bu girişimcileri bir uzay gemisine bindirip dünyadan uzaklaştırırsak, üretimde ve insanların yaşamında bir eksiklik duyulmaz. Şundan kı, bunların kendileri zaten dünya emekçilerinin dünyası dışında, lüks otellerle villalarda yaşamakta, bankaların, işletmelerin ve fabrikaların pay senetleri de sellüloz hamurundan yapılmış yazılı kâğıtlar halinde kilitli çelik kasalar içinde durmaktadır.

İkiyüzyıl önceki özel girişimci, bugün artık üretim için hiç bir işlevi kalmamış bir asalaktan başka bir şey değildir. Bugün fabrikaları ve diğer işletmeleri, üretim için gerekli tüm yaşama araçlarını yapan da işleten de -taş kırma işçisinden atom bilginine değin- üretimde görevli işçi sınıfıdır. İşletmelerle bankaların pay senetlerini çelik kasalarda saklayan ve emekçiler dünyasından zaten başka bir dünyada yaşayan o pislik tulumları, bugün artık üretimde işlevleri kalmamış -Engels'in deyimiyle- tunç baltalar gibi birer müze eşyası, seyredilmeye değer mumyalanmış kadavralardır.

Tüm bunların ağır da olsa su yüzüne çıkması ve çalışan sınıflar tarafından sezilmesi, öte yandan çağın zorladığı bilim ve bilgilerin gün geçtikçe daha da yaygınlaşması ve böylece dünya emekçilerinin bilinçlenerek çeşitli düzeylerde oluşturdukları örgütler yoluyle durumlarını düzeltme çabalarına ve giderek baş kaldırma eylemlerine girişmeleri, ister istemez karşıtlarının da çeşitli saptırma ve baskılar biçimindeki önlemlerine yolaçmakta, grevler, boykotlar ve bir noktada işgallerle lokavtlar birbirini izlemektedir. Son yıllarda yer yer alevlendiğine tanık olduğumuz ulusal kurtuluş atılımları da aynı temelden fışkıran bu kavgalar tümünün birer parçası, geri ülke koşullarındaki yansımalarıdır. Bu eylemlerle karşıt eylemler, eninde sonunda üretimin yavaşlamasına, üretici güçlerdeki gelişme sürecinin duraklamasına ve bunların sonucu olarak zaman aralıkları gittikçe kısalan ve şiddetin iartıran ekonomik bunalımlara yolaçmaktadır.

Dünyanın halk cumhuriyetleri dışındaki bölümünde egemen olan bu bunalımlı durum elbette sonrasız sürüp gidemez. Ya üretici güçlerin işleyiş ve kullanılış biçimleri ve buna bağlı olarak üretilen ürünlerin bölüşümü ile ilgili hukuk kuralları, yani, kapitalist ilişkiler tümünün odağı sayılan mülkiyet ilişkileri değişecek, ya da üretici güçlerdeki gelişmenin durması sonucu, toplumun yaşamını sürdürmesi **gittikçe zorlaşacak** ve giderek çekilmez bir hale gelecektir. Esasında bugün artık üretimde hiç bir işlevleri kalmamış bu asalakların -dolaylı da olsa- baskı ve denetimi altında siyasal iktidarların varlığı ve bunun sonucu olarak bunların hukuk yapısı ve yasa koyucu mevkide bulunmaları sonucu olarak bunların hukuk yapıcı ve yasa koyucu mevkide bulunmaları acayip değil midir?

Yukarıdan beri açıklandığı üzere, bir kişinin üretim aracı sahibi olmasının olağan ve geçerli olduğu geçmiş çağlardan kalma mülkiyet ilişkilerinin, yüzlerce kişinin ortaklaşa çabasıyla işletilebilen bugünkü üretim araçları üzerinde de sürdürülmesi, mülk sahibi sınıfların hukuk kurallarını koyma yetkisinin, daha doğrusu devlet oluşlarının bir sonucudur. Onlar bu yetkiye dayanarak, kendi zararlarına olan yasaları kendi iradeleriyle çıkarmak ve yürürlükteki yasaları yine kendi zararlarına olarak değiştirmek ya da kaldırmak, daha doğrusu devlet otoritesini bırakmak ya da onu bir başkasıyle paylaşmak istememektedirler. Bugün için eski ve modası geçmiş oldukları kadar aynı zamanda yanlış mülkiyet ilişkilerinin böylece kasıtlı olarak değiştirilmemesi, bir yandan yüzlerce ve binlerce kişinin harekete getirebileceği çok büyük üretim araçlarının bir ya da birkaç kişi ve ailenin mülkiyetine geçmesine, öte yandan birkaç kişi ve ailenin kutsal ve dokunulmaz mülkiyet hakkının hatırı için binlece ve milyonlarca kişi ve ailenin mülksüz kalmasına yolaçmıştır. Esasında kapitalizm, kendinden önceki ekonomi ilişkilerini çözerek, kitleleri proleterleşme sürecine ittelediği için, küçük üreticilerin tek başlarına kullanıp işletme durumunda oldukları yaşama araçları üzerindeki mükiyeti de tehlikeye sokmuştur. Burada önemle ve özellikle belirtilmesi gereken bir nokta da şudur ki : ileri sürülen tüm yanlış savların ve kasten yerleştirilmiş yanlış kanıların aksine kapitalizm, mülkiyete saygılı ve mülkiyeti koruyucu bir sistem değil, tam tersi, geniş yığınları mülksüzleştirme yöntemiyle ortaya çıkıp gelişmiş ve bugün de aynı yöntemi daha da derinleştirip yaygınlaştırarak ayakta durmaya çabalayan, mülkiyet düşmanı bir sistemdir.

Yoksulluğun ve zenginliğin temel nedenlerini de bu ters yola saptırılmış, demode ve yanlış mülkiyet ilişkilerinde aramak gerekir. Sermaye sahipleri azınlığının büyük zenginlikleri, çalışan sınıfların kalabalık yoksulluğu üstünde yükselmektedir. Dünyadaki tüm servetleri ve zenginlikleri yaratanlar yoksulluğun tüm çilelerini çekmektedirler. Öte yandan iş ve çalışma nedir bilmeyen, hiç bir değer üretmeyen, üstelik çağdaş üretimde hiç bir işlevleri kalmamış olan aylaklar, dünyanın tüm servetlerini ve zenginliklerini kullanmaktadırlar. İşte burada da düzeltilmesi gereken bir terslik vardır.

Toprakları işleyip ürünleri biçenler, dev makinaları çalıştırıp kocaman gökdelenleri dikenler, tüm zenginliklerle maddesel uygarlığı yaratan bu insanlar, sayıları pek çok olan bu emekçiler, dünya nimetlerinin bölüşümü için, daha doğrusu kendi yapıtlarının kullanımı için gerekli kuralları da koyamazlar mı? Bu büyük yanlışı ve büyük haksızlığı ortadan kaldıramazlar mı?

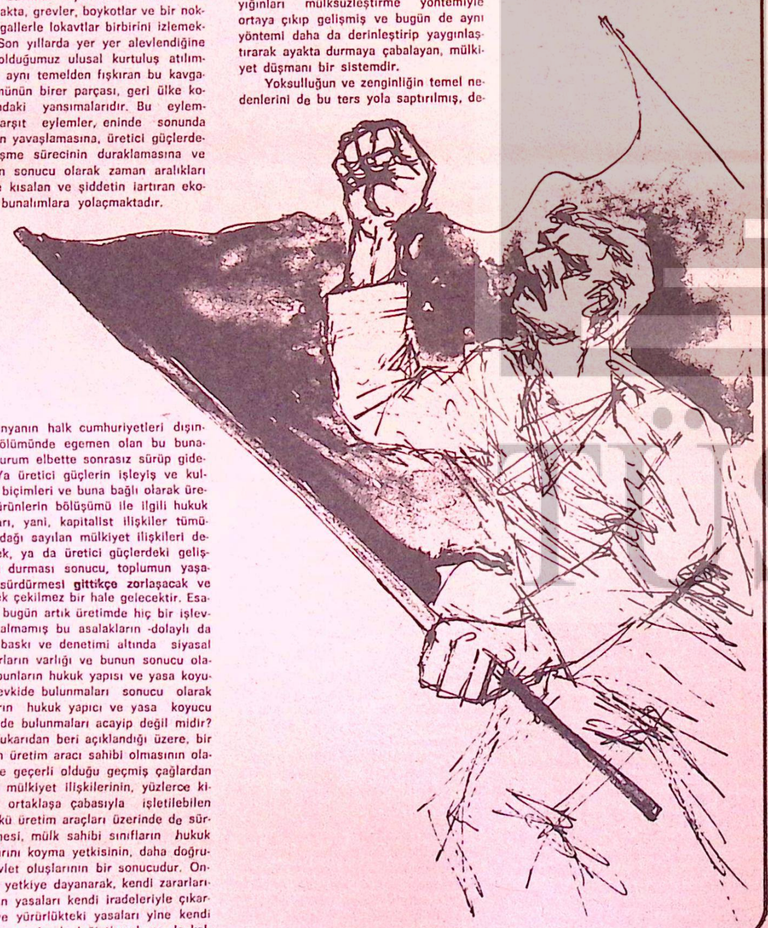

ÖRGÜTTEN HABERLER

sözleşmeler devam ediyor

Sendikamızın işveren Belediyelerle sürdürdüğü sözleşmeler yoğun bir şekilde tamamlanmaktadır. % 75'den fazlasının tamamlandığı sözleşmelerden en ileri ve üstün haklar alınmıştır.

ÇALIŞMA SAATLERİ DÜŞÜRÜLÜYOR

Genel-İş Sendikasının sürdürdüğü sözleşmelerin bir kısmında işçi sınıfının en ileri amaçlarından birisi olan 40 saatlik çalışma haftasını GENEL-İŞ Sendikası yaptığı sözleşmelerle gerçekleştirmektedir. Bu örneği Nazilli Belediyesinde görebiliriz; yapılan sözleşme ile Cumartesi günü çalışma yoktur. Trabzon Belediyesinde ise çalışma haftası 44 saate düşürülmüştür, uygulama ise bir Cumartesi çalışılıyor, diğer cumartesi çalışılmıyor şeklindedir.

İşçi sınıfının "Sınıf Kavgası" nı veren Genel-İş bilindiği üzere sözleşmelerle işçinin işyeri yönetimine katılmasını sağlamaktır.

Son 15 gün içinde görüşmeleri tamamlanarak biten sözleşmeler şunlardır:

TRABZON'DA SÖZLEŞME İMZALANDI ÇALIŞMA HAFTASI 44 SAAT

Trabzon'a giden Sendikamız Genel Başkan Vekili Ertan Andaş, yetkililerle yaptığı görüşmede anlaşmaya varılarak sözleşme imzalanmıştır. 4 saat süren görüşmelere sendikamız adına Genel Başkan Vekili Ertan Andaş ve Trabzon Şube Başkanı Hasan Gürsoy katılmışlardır. İşveren Belediye adına Başkan Sefer Özgür Başkan Vekili Necmettin Yazıcı, Başkan Muavini Osman Zeki Erdem'de katılmışlardır.

Sözleşmeyle ilgili protokolün imzalanmasında CHP il Başkanı Halil Akyüz Trabzon CHP Milletvekilleri Ahmet Şener, Hüseyin Kadri Eyüboğlu da konuk olarak katılmışlardır. Alınan haklar şunlardır :

- 55 TL. ücret zammı
- Heryıl için 1 TL. kıdem zammı
- 50 TL. çocuk parası ve 500 TL. (heray için) öğrenim yardımı
- 15 TL. yemek parası
- 10 TL. ağır vasıta zammı
- 10 TL. sorumluluk ve risk zammı

ADANA BELEDİYESİ

Adana Belediyesinde çalışan 2000 işçi adına sürdürülen görüşmeler sona ermiş ve sözleşme imzalanmıştır. İki yıl süreli olan bu sözleşme 1.3.1976 dan geçerlidir.

Adana Belediyesi ile imzalanan bu sözleşme ile üyelere alınan haklardan bazıları şunlardır :

- 60 TL. ücret zammı
- 15 TL. yemek bedeli (net)

Adana Belediyesi ile imzalanan sözleşmeden sonra imza törenine katılanlar

Trabzon Belediyesi ile imzalanan sözleşmenin törenine katılanlar

- 50 TL. çocuk parası ve 250 TL. öğrenim yardımı
- 5 TL. Risk zammı
- 15 TL. Ağır vasıta zammı

ADIYAMAN BELEDİYESİ

Adıyaman Belediyesinde çalışan üyelerimiz adına işveren belediye ile sürdürülen görüşmeler bitirilerek sözleşme Ankara'da imzalanmıştır. İmzalanan sözleşmede alınan haklar şunlardır :

- 50 TL. ücret zammı
- 15 TL. (net) yemek ücreti
- 60 TL. - 150 TL. çocuk zammı
- Heryıl için 1 TL. kıdem zammı
- Yakacak parası, doğum yardımı ve benzeri sosyal yardımlar

AYDIN BELEDİYESİ

Aydın Belediyesinde çalışanlar adına sürdürülen görüşmeler tamamlanarak sözleşme imzalanmıştır. Bu sözleşme ile bine yakın Belediye emekçisine ileri haklar alınmıştır, İki yıl süreli olan bu sözleşme 1/3/1976'dan geçerlidir. Alınan haklar şunlardır :

- 70 TL. ücret zammı
- 17 TL. yemek bedeli
- 50 TL. çocuk parası ve 500 TL. öğrenim yardımı
- Heryıl için 1 TL. kıdem zammı
- 100 TL. risk zammı
- 250 TL. sorumluluk zammı

GİRESUN BELEDİYESİ

Giresun Belediyesinde çalışan üyelerimiz adına Sendikamızın sürdürdüğü görüşmeler tamamlanarak olumlu bir şekilde sonuçlanmıştır. İki yıl süreli olan sözleşme ile şu ilei haklar alınmıştır :

- 50 TL. ücret zammı
- 15 TL. yemek bedeli
- Heryıl için 1 TL. kıdem zammı
- 10 TL. risk zammı
- 10 TL. sorumluluk zammı

ARDEŞEN BELEDİYESİ

Ardeşen ilçesi Belediyesinde çalışan üyelerimiz adına sürdürülen görüşmeler olumlu olarak sonuçlanmıştır, sonuçlanarak imzalanan sözleşmeyle şu haklar alınmıştır :

- 55 TL. ücret zammı
- 50 TL. çocuk parası
- Heryıl için 1 TL. kıdem zammı
- 11,50 TL. (net) yemek parası

HOPA BELEDİYESİ

Hopa Belediyesinde çalışan yüzlerce Genel-İş üyesi adına işveren Belediye ile sürdürülen görüşmeler tamamlanarak sözleşme imzalanmıştır. İmzalanan sözleşme 1/3/1976'dan geçerli olarak iki yıl süreldir. Alınan haklar şunlardır :

- 45 TL. ücret zammı
- 13,30 TL. (net) yemek bedeli
- 50 TL. çocuk parası
- 500 TL. öğrenim yardımı.

KARS BELEDİYESİ

Kars Belediyesinde uzun bir süredir yapılan sözleşme çalışmaları bitirilerek yüzlerce çalışan işçiye yeni haklar alınmıştır. Alınan haklardan bazıları şunlardır :

- 40 TL. ücret zammı
- 50 TL. çocuk parası
- 10 TL. yemek zammı.

Yukarıda kısaca dökümlerini yaptığımız sözleşmelerden başka şu sözleşmeler yapılmıştır : HORASAN, İSPİR, AFŞİN BANDIRMA, GÖNEN, EDREMİT ve YAKINCA.

Bu imzalanan sözleşmelerle onbinlerce Genel Hizmet İşçilerine yeni haklar alınmıştır.

Adıyaman Belediyesi ile sözleşme imzalanırken

ORDU'DA GREVİMİZ BAŞARIYLA SONUÇLANDI

30 Haziran 1976 sabah 04'te başlayan Ordu Belediyesindeki grevimiz başarıyla sonuçlandı. Orduda tüm engelleyici ve grev kırıcılara karşın uğraşımız zaferle bitti.

Grevimiz oldukça hareketli ve yoğun bir biçimde gelişmiş, polis 11 üyemizi tutuklamış ve bu üyelerden 10'u salıverilmiş Necat Aşçı adlı üyemiz ise grevden sonra mahkeme kararıyla serbest bırakılmıştır. Sözde işçi kuruluşları ve işbirliği içinde olan sermaye sınıfı bu hak görevimizi kırmak için her türlü oyunlara girmişlerdir. Faşist yerel örgütü grevimizi destekleyen devrimci örgütleri savcılığa ihbar etmeleri bile işçinin gücü karşısında erimiş gitmiştir.

İşkolumuzdaki karşı Türk-İş'e bağlı sarı sendikanın işverenle ortak mütakit başkanının engellemesi bile işçiyi gerçek yolundan döndürememiştir. Verdiğimiz bu kavga sonunda protokol imzalanarak greve son verilmiştir.

Sendikamız Ordu Şube Başkanı Zeki Yaşar Tiryaki, Merkez Organizatörü Cengiz Kandiyeli ve Yılmaz Düzol ve Belediye Başkanı Veysel Akgül arasında imzalanan protokol 13 maddeden oluşmaktadır.

Ordu grevimizi başarıyla götüren yiğit işçi arkadaşlarımızı kutlar, bizi bu grevde yalnız bırakmayan yerel devrimci kuruluşlara teşekkür ederiz.

TÜRKİYE'DE işçi eylemleri

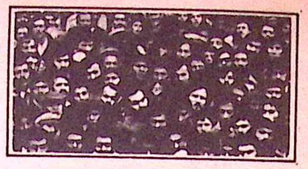

DİSK'te İZİNLER KALDIRILDI

DGM'ye karşı girişilen eylemlerin hazırlığı ilerliyor

Genel Merkez talimatında uygulamanın Meclisler tatile girinceye kadar süreceğini bildirdi

DİSK Temsilciler Meclisinin Devlet Güvenlik Mahkemeleri yasasının çıkarılmasına karşı kesin direnmede bulunulması yolundaki kararın uygulanması hazırlıklarına girişildi ve Genel Merkez kendisine bağlı işyerlerindeki tüm işçilerin yıllık izinlerini kaldırdı.

DİSK Genel Merkezi, bağlı sendikalara gönderdiği talimatta **"Meclisler tatile girinceye dek, DİSK'e bağlı işyerlerinde çalışan işçiler ile DİSK ve DİSK üyesi sendikaların yöneticisi ve diğer kadrolarında görevli olan kişilerin yıllık ücreti izinlerinin ertelendiğini"** bildirdi.

Genel Merkezce, bağlı sendikalar yoluyla duyurulan bu kararın, temsilcıler Meclisinin, MC iktidarının DGM yasasının çıkarılmasında ısrar edilmesi halinde **"Genel Grev uygulamasına** gidilmesi" yolundaki kesin kararının ilk hazırlığı olduğu belirtiliyor. DİSK'in kısa bir süre sonra genel grev uygulaması için son aşamaya geleceği de belirtilen haberler arasında. Buna neden olarak gerek Başbakan Demirel'in hem DİSK'i ağır biçimde suçlayan konuşmalarının hem de DGM'nin çıkarılmasını sağlamak üzere Ankara dışında bulunan parlamenterlerin çağrılması gösteriliyor.

ÇUKO-BİRLİK GREVİ 93. GÜNÜNDE

Çuko-Birlik Genel Müdürlüğü'ne bağlı Mersin'de kurulu Çuko-Birlik Nebati Yağ Fabrikası'nda 13 Nisan 1976 günü Gıda-İş Sendikasının 220 üyesi adına yürüttüğü grev 93. gününe ulaştı.

İşveren Çuko-Birlik Genel Müdürlüğü'nün merkez atölyesi tesislerinde sarı sendika Tek Gıda-İş'le kolaylıkla ve iyi şartlarla imzaladığı toplu iş sözleşmesinden sonra sendika nebati yağ fabrikasındaki toplu iş sözleşmesi için 18-22 TL. gibi günün ortalamasının çok altında ücret zammı önermesi sendikanın bu işyerinde greve gitmesine neden olmuştu. İşverenin üreticiyi, üretici ortakları ve en çok da işyerinde çalışan üye işçileri ezici, devrimci sendikalardan koparıcı baskı ve katı tutumunu kınamak için Gıda-İş Mersin Şubesi 26 Haziran 1976 günü yürüyüş ve toplantı düzenlemiştir.

Bu yürüyüş ve toplantıya bölgedeki DİSK üyesi sendikalar, devrimci kuruluşlar kalabalık gruplar halinde katıldılar. MC. iktidarının işçileri sindirmek ve ezmek isteyen ekonomik politikasını eleştirdiler. Bu yürüyüş ve toplantı işçilere has olgunluk ve ağırbaşlılıkla neticelendirildi.

İşverenin katı ve işçiyi ezen tutumuna devam etmesi halinde işçiler Mersin'den Adana'ya kadar yürüyüş yapacakları ve Çuko-Birlik Genel Müdürlüğü önünde açlık grevi başlatacakları öğrenilmiştir.

RULO MATBAASI GREVİ SÜRÜYOR

DİSK'e bağlı Basın-İş üyesi 23 işçi Kabataş'taki Rulo Matbaasında grevlerini sürdürmektedirler. İşyerinde 16 Haziran 1976'da kararı alınmış ve 25 Haziran 1976 günü greve çıkılmıştır. 19 yıldır Basın-İş Sendikasının yetkili olduğu işyeri, aynı üretimi yapan 4 matbaa içinde tek sendikalı işyeridir.

6 ay evveline kadar fazla mesai yaptıklarını söyleyen işçiler, ancak fazla mesai yapmayı topluca reddetmelerinin greve çıkmazdan önce birliği sağlama bakımından etken olduğunu belirtmişlerdir. İşyerinin ve hemen hemen tüm işçilerin 15 - 20 yıllık olmasına rağmen düşük ücret almaktadırlar.

Çoğunlukla kamu kuruluşlarına yönelik üretim yapan Rulo Matbaası işçileri, diğer matbaalarda çalışan işçilerin desteğini görmüşlerdir. Sempati grevlinin henüz hak olmaması, öteki işçilerin greve gitmesine engel olmaktadır.

UĞURGÜL VE HASAN GÖKYİĞİT CAM FABRİKASINDA GREV VE DİRENİŞ SÜRÜYOR

Küçükköy'deki, Maden-İş Sendikasına bağlı Uğurgül işyerinde uygulanan direniş 25'inci gününü doldurdu. 150 si kadın olmak üzere 680 işçinin çalıştığı Uğurgül'de, Maden-İş sendikasında örgütlenme nedeniyle işçi temsilcilerinin dövülmesi ve işten atılması üzerine direnişe çıkılmıştı. Onbeş gün önce, direnişçi işçilere karşı jandarma müdahalesine başvurulunca çıkan olayda tutuklanan üçü kız beş kişi, bir hafta sonra serbest bırakıldı. Yaralanan üç kadın işçiden biri ise, hâlâ hastahanede.

Uğurgül işçileri, işverenin 60 - 70 kadar yeni işçi aldığını, sendikalı olan bekçileri sendikadan çıkmaları için zorladığını ,ama buna karşılık işyerinin Unkapanı'ndaki yazıhanesinde çalışan sendikalı işçilerin ya sendikadan çıkmaya ya da işyeriyle ilişkilerinin kesilmesi tehdidi karşısında, kendilerine katıldığını söylediler.

Direniş, jandarma korunması altındaki fabrikanın tam karşısında bir tepede sürdürülüyor. İşçiler, arsanın sahibinden aldıkları izin belgesine rağmen, burayı terketmeleri için kendilerine çeşitli baskılar yapıldığını ileri sürüyorlar. "Olur olmazı sudan bahanelerle karakola ve oradan da adliyeye götürülmek için, Uğurgül işçisi olmak yeterli bir sebep,"di ye de ekliyorlar.

BOSSA UN FABRİKASINDA GREV DEVAM EDİYOR

SABANCI HOLDİNG'e ait ADANA'da kurulu BOSSA UN FABRİKASI işveren yetkilileri ile 1 Mart 1976'da başlayan toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde parasal konularda anlaşma sağlanamaması üzerine Gıda-İş bu işyeri için 6.5.1976 tarihinde grev kararı almıştı. İşveren yetkililerinin katı ve uzlaşmaz tutum ve tavırları nedeniyle uyuşmazlıklar çözülememiş ve 31 Mayıs 1976 günü grev başlatılmıştı.

Bu işyerinde başarıyla sürdürülen grev 45 inci gününü tamamlamıştır.

ANADOLU CAM FABRİKASINDAKİ GREVCİ İŞÇİLER JANDARMA TARAFINDAN FABRİKADAN ÇIKARILDI

Mersin'deki Anadolu Cam Sanayi Fabrikasında Hürcam-İş Sendikasına bağlı 424 işçinin 15 günden beri devam etirdikleri grevde, jandarma birliklerinin fabrikaya gelip müdahale etmesi ile olaylar çıktı.

Yetkililerin verdiği bilgiye göre, öğleden sonra fabrikaya gelen jandarma birlikleri önce grev gözcülerini uzaklaştırdılar, daha sonra da fabrika önünde greve katılan diğer işçiler fabrikadan zorla uzaklaştırıldılar. İşlenmiş madde almaya gelen kamyonlar da grevi destekdiler, jandarmanın, "fabrikaya girin mal alabilirsiniz" demesine karşın kamyonlar fabrikaya girmediler.

HAVSA'DA GREVE GİDİLECEK

Süt Endüstrisi Kurumu'nun Edirne'nin Havsa ilçesinde kurulu peynir ve tereyağı fabrikasında Gıda-İş üyeleri adına Ankara'da Genel Müdürlük'de sürdürülen toplu iş sözleşmesinde anlaşma olmadığından uzlaştırma kuruluna gidilmiştı.

29 - 30 Haziran 1976 günleri Ankara'da Kurum Genel Müdürlüğü'nde uzlaştırma kurulu toplantısı yapıldı. Ancak işveren tarafsız aracısı ile 3. tarafsız aracı olan MSP Genel Başkan Vekili Recai Kutan'ın da aynı doğrultuda oy kullanmaları dolayısı ile sendika tarafsız aracısı Av. Cengiz Elçi geçen yıl kurumun 3 işyeri ile sendika arasında imzalanan toplu sözleşmelerden dahi daha az ücret zammı önerilmesi üzerine red oyu vermiş ve uyuşmazlık tutanağı imzalanmıştır.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın kendisine bağlı bu genel müdürlük işyerlerinde geçen yılkinden daha düşük olan ilk iki yıl için 25, ikinci yıl için 20 TL. lik ücretlere zam önerisini adeta belirli bir ücret ilkesinden hareket ediyormuşçasına Gıda-İş üyelerinin haklarını korumak için greve gidecektir.

bir öykümüz var

sıtma

orhan kemal

Dokuma fabrikasıyla ünlü bu Orta Anadolu ilinin şehri ikiye bölerek fabrikaya uzanan ağaçlıklı caddesinde her gün küme küme insanlara raslanır. Bu insanlars paramparça üst başları, yalınayak ya da sarı, yeşil, turuncu işlemeli yün çoraplarıyla beton kaldırımları çiğnerler.

Fabrika yeni kurulduğu yıllar böyle değil. Fabrikaya "Gâvur icadı" gözüyle bakıldığı, "Neuzubillâh" la söz edildiği için pek yanaşılmıyor, işçi sıkıntısı çekiliyordu. Sonraları, köy yerlerindeki düşük ücretlere bakarak ne de olsa dolgun ücret "Gâvur icadı" nı umursuyor, ne "Neuzubillâh" ı. Tersine, fabrikanın üniformalı kapıcıları, iş için birikenleri düzene sokup personele belli saatlerde bırakırken haylı ter döküyorlar. Bu ilgi, bu birikme ücretlerin düşmesine sebep olduysa da, pek aldırıldığı yok. Köylerden şehire akın dinmiyor.

Kocası zehirli sıtmadan geçen yıl ölmüş Emeti de başkaları gibi ile göçüp göçmemek arasında çok düşündü. Şehir pazarına yumurta, süt, yapağı götürüp satma hariç, İl'e pek inmemişti. İnmek zorunda kaldığı sıralardaysa işini çabucak bitirip köyüne dönmüş, şehrin hayıhuyundan korkmuş, çekinmişti. Kendi kendine giden arabalar en çok... Geliveriyorlar, canavar sesine benziyen böğürtülerle adamın aklını başından alıveriyorlardı. Alıveriyorlardı ya, fabrika şehrin içinde değil, bir kıyısında diyorlardı bilenler. Hoos o da görmüştü yüksek, upuzun bacaları. Doğruydu, şehrin dışında Hele Muhtar filân da "Sat anam su avuç içi kadar toprağını, var git fabrikaya. Allah gecinden versin, dost istemez amma, hasta musta olur, yatağa mutağa düşersen öküzlerine kim bakar? Şehirde doktorlar var. İğne miğne yaparlar, hap map yuttururlar.." deyince ,Emeti'nin aklına Tarlasını muhtara, sığırı sıpayı, kırığı sırığı da komşulara ucuz pahalı demeyip elden çıkardı. Tuttu fabrikanın yolunu : Pâlike ireisinin yanına varıp, yalvarır yakarır, ayaklarına mayaklarına kapanır mapanırım, gâvir değil a!" diye düşünüyordu. "Tabi gâvir deel. O da benim, onun ötekinin gibi müslüman. Kocca pâlike, ne diye benim yetimimi de barındırmasın? Tarlayı murlayı ,sığırı mığırı sattım dimem. Ağlarım bir iki, acındırırım.. Evedi kısmı avanak olur, kanıverir..."

Gün geldi, işlemeli yün çoraplarıyla şehrin beton kaldırımlarını tepenlerin arasına katıldı iki çocuğuyla. Sabahın beşi, altısında çıkıyordu han köşesinden, akşamın altı, yedisine kadar ayaküstü, çömelerek bekliyenlerin arasına eyleşip yatıyordu. Üçünde bastığı halde bir türlü ayakta duramıyan, konuşmak şöyle dursun, doğru dürüst ağlamasını bile beceremeyen kızı; insana kocaman kulaklarıyla bakan oğlu, tamam yirmi gün taban tepti hanla fabrika arasında Nerdeyse : "İçine ötürürüm pâlikelerinin de, şehirlerinin del" deyip cayacak, tutacaktı yeni baş tan köyünün yolunu. Derken bir gün nasılsa girebildi "Personel" e. Nevri dönmüştü Önüne gelen kıravatlıya yandı yakıldı, elinde avucunda nesi var nesi yoksa bana, boğaza verdiğini, ümidi şu oğlanın bir işe yerleştirilmesinde olduğunu, babalarının giden kış sıtmadan mefat ettiğini, şunun şurasında hepciğinin şükür Müslüman olduğunu, Müslümanın Müslümanla kardaşlığını falan saydı döktü. Memurlar onu kravatlarıyla dinlediler. İçlerinden biri :

"Peki peki" dedi. "Ver oğlunun nüfusunu!"

Emeti, kurşun'a vurulmuşçasına sağa baktı, sola baktı.

Memur sinirlenmişti :

"Ne bakıyorsun aval aval be? Versene nüfusunu oğlunun?"

"Nüfus mu? Nüfus ne ki?"

Kıs kıs gülen bir başkası, "Kafa kâadı!" dedi.

Anlamıştı, anlamıştı ya..

"Hani bilmez deelsiniz a, köy yeri, mâlûm. Böyle şeyler âdet olmadığından.. İmam nikâhıynandık bizimkiynen, izinnameniz ne yoktu da..."

Sinirli memur :

"Yani oğlunun nüfusu yok ha?"

Acı acı güldü bir an :

"Sen daha eyi bilin ya hani..."

Memur omuz silkti :

"Ben bilmem, kanun bilir. Kanun gereğince nüfus kâğıdı lâzım oğlunun, o kadar!"

Elindeki kalemi masası üzerindeki kâğıt kalabalığına bırakıp yan odaya geçti.

Emeti dikilekalmıştı : "Ganun, ganun ne ki? Mıhtar bilmez miydi ganunu Töobe, heç duymadım. O da mı bilmeyordu Ganun. Ganun diye oğlan işe giremezse..."

Ta dipteki bir memurun sorusu Emeti'nin kafasındakileri dağıttı :

"Türkçe bilmiyor musun kadın?"

Şaşkın, baktı esmer kuru kâtibe.

"Ben mi?"

"Kanun" dedi, "kanun! Anlamıyor musun?"

"Annıyorum a..."

"E...?"

Bir başkası :

"Kanun nedir kanun. Biliyor musun?"

Daha yandan kalın bir ses :

"Çalgı", dedi güldü.

Kanunun ne olduğunu soran da güldü :

ı "Öyle ya çalgı. Millet bahçesinde her gece çalınıyor..."

Emeti'nin çevresinde mir gırgır başlamıştı. Ama duymuyordu o. Rahmetlikle izinnâmesiz evli olduklarından oğluna kafa kâadı çıkarmamışlardır. Ne yapacaktı şimdi? Aksi şeytana lânet okuyarak, başörtüsünü çözüp çenesinin altında üst üste, sinirli sinirli bağlayarak çıktı, şehrin yolunu tuttu. Şehirde tilkiden kurnaz istidacılara paralar kaptıra, dilekçeler yazdıra, pullar yapıştıra, ilmühaberler çıkarta mahkemeye dayandı. Mahkeme şahit istemişti, İstidacıların yardımıyla iki yalancı tanık. Güç belâ "Kafa kâadı" nı eline aldı, vardı fabrikaya. Gene günlerce sıra bekledikten sonra "Personel" e girdi. kan tere batmıştı. "Kanun kanun" diyen kâtibin masasına sokuldu.

"Aha gafa kâadı, al!"

Kimlik cüzdanını memurun masasına bıraktı. Onca paralardan olmuş, taban tepmiş, mahkemelerde dolanmıştı. Daha bir diyeceği var mıydı kâtibin? Ne diyeceği olabilirdi?

Belki hiçbir diyeceği olamazdı ama, o sıra kâtibin hâli hâl değildi. Fabrika müdürünün sıkı tenbihine rağmen, askerlikle ilgili birini yanlışlıkla kayda geçti diye askerlik şubesince azarlanan fabrika müdürü tarafından adamakıllı haşlanmıştı. Emeti memeti, kafa kâğıdı mafa kâğıdı. Sırası mıydı? Hayvan!" diye bağırmıştı müdür." "Hayvanoğlu hayvan!" diye bağırmıştı. Belki haksız değildi ama; gerçekten hayvan mıydı? Hayvanoğlu hayvan mıydı hele? Kendisi neyse, liseyi bile bitirememiş, boş gezenin boş kalfası, babası, Babası ya? Müdür gibi nice nicelerine karşısında el ovalatmış bir milyoner di. Evet sonunda alavere dalavereye gelmiş, hatır belâsı kefaletlere girişmiş, bu yüzden top atmıştı ya, gene de..

Emeti'nin kimlik cüzdanını kulağından tuttuğu gibi karşı duvara fırlattı : "Pis, lâübâli, iğrenç!"

Korktu Emeti. Gitti, fırlattığı yerden oğlunun kimlik cüzdanını aldı.

. . . . . .

Aradan dört gün geçti. Beşinci gün sonunda elinde personel'in giriş kartı, fabrika revirinin, güneşlensinler diye bahçeye çıkarılmış sıra sıra dizilli kirli yatakla rının yanındaki tahta sıraya ilişti Terliydi, yorgundu, bezgindi daha çok. Nediye gelmişti şuraya da itin kurdun ağız kokusunu çekiyordu? Evdeki avratlarına kafa tutamayanlar karşısında "muzmahil" olmuştu be. Bunlarının Müslümanlıklarından da şüpheleniyordu artık. Müslüman

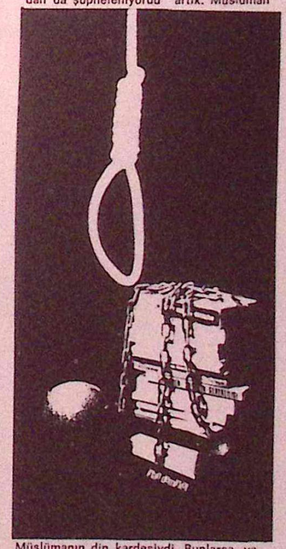

Müslümanın din kardeşiydi. Bunlarsa, yaralı parmağa işemeyen bunlarsa, aman Allah!

Dalıp gitmişti. Oğluna revir doktorundan alacağı sağlık kâğıdı gibi belge alacak yığınla uşağın pis çoraplarından yayılan kokunun farkında bile değildi. Pis çoraplarından leş gibi bir koku yayılan uşaklarsa yan yatmış, birer kıyıya çömelmiş, oturmuş, ya da birbirlerine tutunmuş, az ötede göreşen iki uşağı kışkırıyorlardı habire :

"Sarmaya al sarmaya!"

"Lan boyunduruğu vur, vur boyunduruğu lan!"

"Tuh, vuramadı ki..."

"Lampasaymış tekmil.."

Birden revirin beyazlar içindeki hizmetçilerinden biri :

"Hadi bakalım heey, toplanın, soyunun!"

Güreşenlerle, güreşenlere dalmış uşaklar geç kalmışçasına toplandılar. Salvarlar, içlik denilen gömlekler, kıldonlar, kedi leşi gibi kokma işlemeli, yırtık pis çoraplar atıldı, eğri, kuru, çarpık gövdeler, paçaları bilekten düğmeli ya da ipli uzun paçalı beyaz donlar üzerinde revire koşuldu. Revir koridoruna sıralanan genç, yaşlı, çocuk, büyük gövdeleri, beyazlı hizmetçiyle hasta bakıcı, mankenmişlercesine ileri iter, geri, yana çekerken, her an esnemeğe hazır bezgin doktor odasından çıktı. Bu işlere iyice kenkisadığı her hâlinden belliydi : O da başladı itip kakmağa :

"Sunlara bak. İnsansınız siz da ha?

Koca kafalı bir delikanlının

"Askerlik yaptın mı sen"

"Yaptım beem"

"Yaptınsa bu ne biçim esas vaziyet böyle? Sook içerisi su partinn!"

Delikanlı çalıştı, olmadı. Sızlandı :

"Girmiyor beem.."

Doktorun hiç şakası yoktu :

"Girmiyorsa yaz Afif efendi, sıtma!"

"Aman doktor bey.."

"Amanı zamanı yok, marş!"

Kiminin göz kapağını kaldırıp baktı, trahom buldu, kiminde gene sıtma... Sıra Emeti'nin koca kulaklı oğluna gelmişti. Emeti'nin yüreği pır pır.

Doktor, Emeti'nin oğlunu fırlak kemikli omuzundan tuttu :

"Dik dur ulan, dik dursana!"

İnce, sarı derisinin altındaki fırlak kaburgalarıyla oğlan dik durmağa çalıştı. Doktor sağ elinin dört parmağını böğrünene kürek gibi daldırdıktan sonra güldü : "Sen ömründe namaz kılmadın mı hiç?"

Oğlan "Cık" yaptı.

Emeti'nin aklı gitti. Kılıp kılmadığını hatırlamıyordu ama, doktorun önünde "Cık" ın âlemi var mıydı?

"Ne cık'ı, ne cık'ı? Gıldı tohtor bey gılmaz olur mu?"

Doktor duymadı.

"Sende de dalak var. Yaz Afif efendi : Sıtma! Yallah..."

Emeti telâşla doktora koştu :

"Aman toohtor bey, gurbannarım oluyum, Babası giden kış mefat etti de... Sığırı sıpayı satıp geldik tüm... Elimizde avucumuzda ne varsa bir yıldır yedik tükettik tekmil. Bura bizim için son bir hâcet gapısı vallaha..."

Doktor kesti attı : "Anlamam!"

"Elini ayağını öpüyüm tohtor bey.."

"Anlamam dedik ya!"

"Kurbannarın oluyum, yolunda ölüyüm, Allah çoluğuna çocuğuna bağışlasın tohtor bey..."

"....."

"Kölen oluyum!"

"....."

"Gapında itin oluyum, yollarında ölüyüm!"

"....."

"Pohunu yiyeyim tohtur bey!"

Doktorun küçük bir işareti üzerine hizmetçiler, kucağında sarı kırış kırış muşambaya benzeyen ihtiyar yüzlü kızıyla Emeti'yi çeke çeke revirden çıkarırlarken hâlâ söyleniyordu : "Gurbannarın oluyum, atın, itin oluyum, eşşeğin oluyum.."

Baktı ki "Herif imana gelmiyor", iri kulaklarıyla ecza dolabının yanında dikilmekte olan oğlunu bileğinden sertçe çekti :

"Yörü lan yörü... Pâlikelerine ötürüyüm.. İn gel hadi!"

Kapı önünde doktora ters ters baktı :

"Yalvardıklarımı essah belleyip de şişme tüyü bozuk, dini eğri!"

Ardında koca kulaklı oğlu, çekti gitti.

İzmir sözleşmesi eshot şubemizin genel kurulunda imzalandı

Sendikamızın İzmir Belediyesine bağlı işyerlerinde çalışan 4 bin işçiyi kapsayan sözleşme İzmir 2 nolu Eshot şubemizin Genel kurulunda imzalandı.

Yeni toplu sözleşme Belediye ve Eshot'ta çalışanlar ayrımını kaldırmıştır. Toplu sözleşme 1/3/1976'dan geçerli olarak iki yıl sürelidir. Toplu iş sözleşmesi anlaşma protokolu sendikamız adına Genel Başkan Vekili Ertan Andaş ,1 nolu şube Başkanı Zeki Mertol, işveren Belediye adına Başkan İhsan Alyanak imzalamıştır. İşçilerin önünde imzalanan sözleşme işçiler arasında sevinç gösterilerine neden olmuştur.

Sözleşmenin imzalanmasından sonra sendikamız üyeleri memnun olduklarını belirtirken yöneticiler **"Önemli olan işçilerin yönetime katılması"** diyerek basın mensuplarına konuyla ilgili şu açıklamayı yapmıştır : **"İki işveren temsilcisinden kurulu bir komite sözleşmenin yürütülmesi işçi ve işveren münasebetleri konularında da yetkili kılınmıştır"**. Toplu sözleşme ile alınan haklar şunlardır :

- 70 TL. ücret zammı
- 15 TL. yemek parası
- 50 - 100 TL. çocuk parası
- 60 TL. aile yardımı
- 600 TL. fuar ikramiyesi
- 200 TL. direksiyon primi
- % 5 vardiya zammı
- Hizmeti özendirme ikramiyesi 500 TL.

11 Temmuz günü imzalanan sözleşme ile benzeri birçok yeni sosyal haklar alınmıştır.

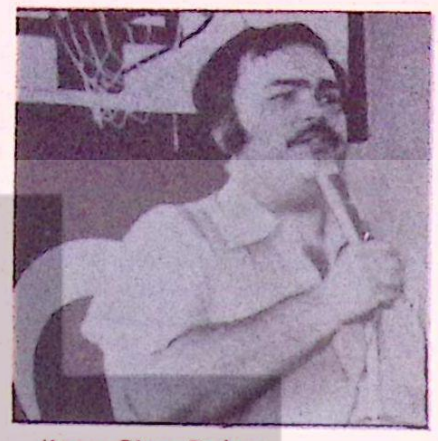

Kongre Divan Başkanı
Genel Başkan Vekili Ertan ANDAŞ

rinin iktidarı olan MC iktidardan düşünceye dek genel grevi sürdürmelidir." demiştir.

Andaş genel grevin işçi sınıfının bütünleşmesi yolunda bir eylem olacağını belirterek **"Türk işçisi ekonomik ve sınıfsal çıkarları için DİSK'in çatısı altında bütünleşmek zorundadır. Türk-İş işçiyi elinin tersiyle bir kenara itmiş sermaye ile işbirliği içine girmişlerdir."** dedikten sonra ülkenin içinde bulunduğu ekonomik ve siyasal bunalımdan çıkmasının CHP'nin iktidar olmasına bağlı olduğunu söyleyerek sözlerini şöyle sürdürmüştür. **"CHP bugün sınıfının ve halkımızın tek umududur. İşçi arkadaşlarımız sınıflarının çıkarları ve geleceği için CHP'yi desteklemeli ve onu iktidar yapma çalışmalarına katılmalıdır. İşçi sınıfı ancak CHP iktidarında ekonomik ve sosyal güvence içerisinde olabilecektir."**

Genel kurula katılan konuklardan CHP İzmir Milletvekili Süleyman Genç yaptığı konuşmada Türk-İş'i DGM'ye karşı tavır almaya çağırmış aksi halde Türk İş'in sermaye yanlısı olduğu kesinlik kazanacaktır demiştir.

Süleyman Genç, DGM'lerin demokratik düzene karşı olduklarını, halk üzerine baskı yapmak amacını güttüğünü, savunarak DGM'lerin kaldırılmasına ilişkin yasa önerisinin CHP tarafından meclise verildiğini, DİSK'in de CHP'nin bu tutmunu desteklediğini bildirmiştir. Genç işçinin bir **"oy tulumbası"** olmaktan kurtulma zamanının geldiğini belirtmiş **"Türkiye'de işçinin politika'ya katılma zamanı gelmiştir"** demiştir.

Genel kurulda daha sonra söz alan İzmir Belediye Başkanı İhsan Alyanak işçinin alın terinin karşılığının verilmesi görüşünde olduğunu söyleyerek konuşmasını şöyle sürdürmüştür. **"Gerekirse arsalarımızı satarak bugünkü toplu sözleşme ile tanıdığımız hakları işçiye vermeye çalışacağız"**.

Kongre çalışmaları sonunda yapılan seçimlerde Nuri BOĞAKAPTAN yeniden İzmir 2 nolu Eshot şube başkanlığına getirilmiştir.

Yönetim kurulu ise şu işçi arkadaşlarımızdan oluşmuştur.

"Günay MADEN, İbrahim KARATEPE Oğuz ENGİN, Galip UYGUN, Fikri GENÇOĞLAN, Zihni TONGAYIR" seçilmiştir.

Genel-İş EMEK Nuri BOĞAKAPTAN ve çalışma arkadaşlarını kutlar işçi sınıfının devrimci uğraşında başarılar diler.

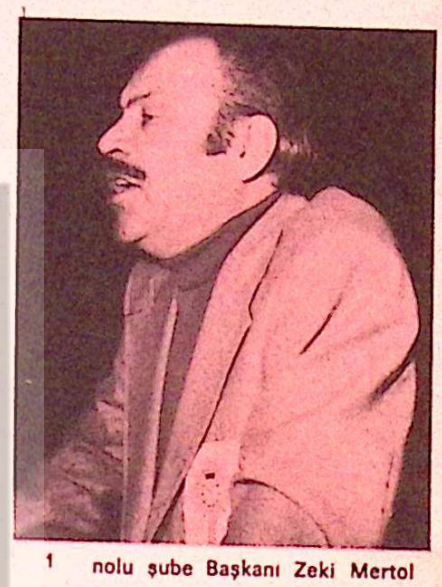

1 nolu şube Başkanı Zeki Mertol

Genel kurula katılan konuklar

boğakaptan yeniden başkan

Sendikamızın İzmir 2 nolu Eshot şube Genel kurulu 11 Temmuz günü yapıldı Başkanlığa Nuri Boğa Kaptan yeniden seçildi.

Kongrede DGM'nin kuruluşuna ilişkin önerilerin yasalaşması halinde genel direnişe geçilmesi kararı alınmıştır.

Kongrede Divan Başkanlığını da yürüten Sendikamız Genel Başkan Vekili Ertan ANDAŞ yaptığı konuşmada "DİSK **yalnız DGM'ye yetki veren yasanın çıkmesını önlemek için değil, çıkar çevrele-**

Nuri BOĞAKAPTAN yeniden İzmir 2 nolu Eshot şube başkanlığına seçildi.

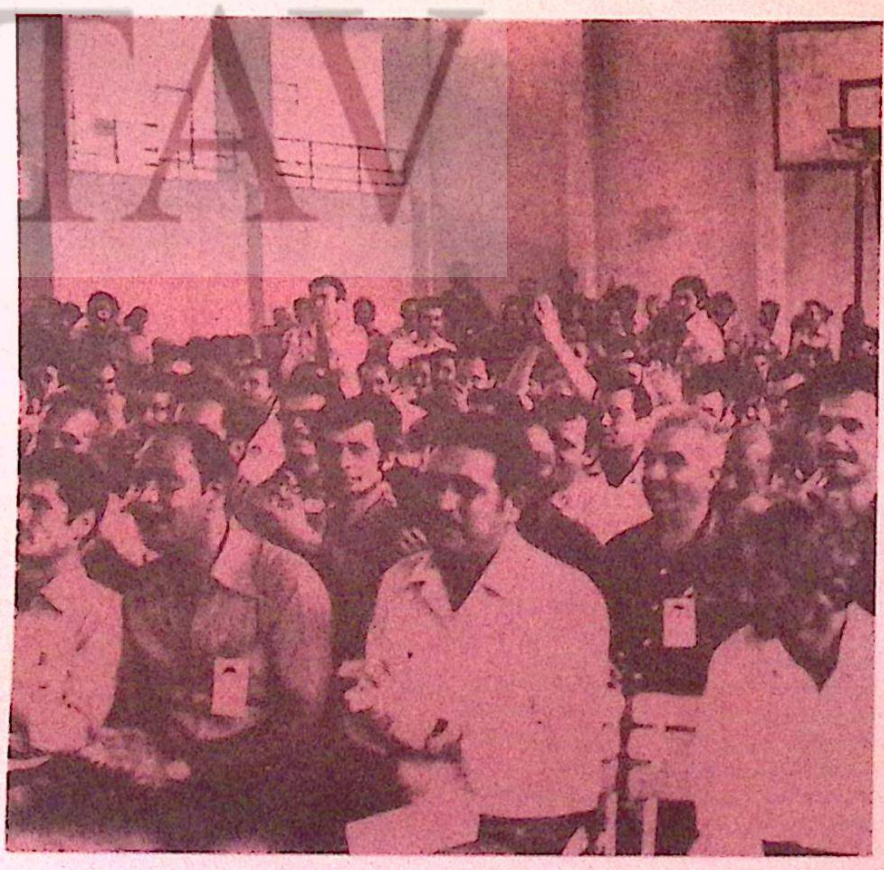

Genel kurula katılan sendikamız üyeleri